

BUITENLEVEN

Volop kleur

WIN!
Bosch
accuketting-
zaag

Geduldige

pioenschoonheid

Bloemeneiland

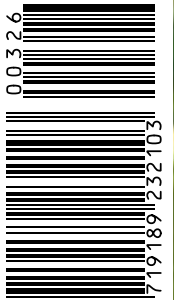
in de Bodensee

Pluimstaart
in het bos:
rode eekhoorn

Met IVN de natuur in:
heggen vol leven op
bedrijventerrein

€ 11,95

BP 8 719189 232103

Compacte accukettingzaag van Bosch

Maak snel korte metten met dikkere takken. Alle snoei- en zaagklussen zijn in een mum van tijd gedaan met deze accukettingzaag. En het mooiste: jij kunt er één winnen! ✚

WIN

Wil jij kans maken op deze krachtige Bosch EasyChain accukettingzaag? *Buitenleven* geeft 4 accukettingzagen weg. Ga naar buitenleven.nl/winnen vóór 21 mei en vul je gegevens in.

De Bosch EasyChain 18V-15-7:

- Compacte accukettingzaag met hoog vermogen voor snel en makkelijk snoeien
- Licht met een gewicht van 1,3 kg en ergonomisch ontwerp voor comfortabel snoeien
- Ideaal voor het wisselen tussen het snoeien van takken en andere tuinklussen

BUITENLEVEN.nl

Inspirerende tuinverhalen, mooie natuurfotografie,
tuintips en praktische adviezen voor elk seizoen:
je vindt het allemaal online!

Mis niets meer

Wil jij als eerste op de hoogte zijn van het laatste tuinnieuws, tips voor het seizoen en meedoen met exclusieve winacties? Meld je aan voor de nieuwsbrief en ontvang hem elke week in je inbox.

Meld je aan

1. Ga naar buitenleven.nl/buitenleven-nieuwsbrief
2. Vul je gegevens in
3. Meld je aan

€5
Per stuk

Verzamel ze allemaal

Geniet van een *Buitenleven* e-book.
Voor maar € 5 per stuk!

Kijk op buitenleven.nl/ebooks

Download
'm hier!

Overal kleur

April en mei zijn misschien wel de mooiste maanden van het tuinjaar, als je het mij vraagt. Na weken van ontwaken is de natuur nu echt losgebarsten. Overal verschijnt kleur: frisgroene scheuten, bloeiende borders en bomen met een vol bladerdek. Het zijn deze weken waarin je bijna dagelijks verschil ziet. Een knop die gisteren nog gesloten was, staat vandaag in bloei. Tegelijk wordt het buiten steeds levendiger. Bijen zoemen tussen de bloemen en vogels zijn druk in de weer.

Juist in deze tijd merk je hoe bijzonder het ritme van de seizoenen is. Alles lijkt tegelijk te gebeuren en toch heeft elke plant en elk dier zijn eigen moment. In deze editie vieren we dat nieuwe seizoen. Met ideeën voor je tuin, verhalen over groen en plekken waar je het voorjaar op zijn mooist beleeft. Of je nu plannen maakt voor een nieuw plantvak, gewoon geniet van de bloei of nieuwsgierig kijkt naar alles wat zich weer laat zien.

Roos Franssen
Hoofdredacteur

INHOUD

jaargang 24 | nummer 3 | april/mei 2026

Op de cover

- 14 **Geduldige pioenschoonheid**
- 59 **Met IVN de natuur in**
- 74 **Pluimstaart in het bos**
- 86 **Droomtuinen over de grens: Bloemeneiland Mainau**

COVERFOTO TRUI HEINHUIS
inzet AdobeStock

Tuinieren

- 8 **Bloemportret**
De kracht van kattenkruid (*Nepeta*)
- 24 **Trends van 2026**
Nieuwe tuinplanten, hot border & hout in de tuin
- 36 **Tuinontwerp**
Villatuin in Hilversum
- 50 **Schaduwcollectie**
De bijzondere schaduwplanten van kweker Pieter Nijhoff
- 66 **Buiten de perken**
Een halve eeuw natuurlijk tuingeluk

66

24

74

WIN

Buitenleven mag
4 accukettingzagen van
Bosch weggeven!
Zie pagina 2.

En verder...

- 22 Heldhaftige bloeier**
Etymologie van ridderspoor (*Delphinium*)
- 34 Natuurlijk, duurzaam en ambachtelijk**
Een schutting van wilgentenen
- 42 Voorjaar in Baselland**
Geurige kersenbloesemroute in Zwitserland

Elke keer

- 3 Voorwoord**
- 6 Doe-tips voor april en mei**
- 79 Groene Vingers**
- 92 Selectie**
- 96 Column - Ankie's tuindagboek**
- 98 Volgende keer**
- 98 Colofon**

Doe-tips voor april en mei

TEKST MIRIAM ENZERINK

- Zijn de bloembollen uitgebloeid? Vul de gaten met weelderige, vroeg-bloeiende vaste planten die geen moeite hebben met nachtvorst. Zoals muurbloem *Erysimum 'Bowles Mauve'*. De rotsplant wordt 50 tot 60 centimeter hoog en bloeit het hele voorjaar door. Ook fijn: bijen en vlinders zijn er dol op én hij zaait zichzelf uit. Andere gatenvullende vroege toppers: muurfijnstraal (*Erigeron karvinskianus*), schuimkaars (*Tiarella cordifolia*) en blauwkussen (*Aubrieta*). Je kunt er ook de potten mee vullen voor een vrolijke pottenborder.
- Verwijder de bloemen van bollen als tulp, narcis en blauwe druifjes, anders steekt de bol energie in het vormen van zaad. De stengels en het loof kun je gewoon laten liggen. Hier haalt de plant nu zijn voedsel uit. Knip bij hyacinten wel de bloemstelen af om rotting te voorkomen.
- In april en mei kun je zomerbollen aanplanten. Denk bij het selecteren van mooie soorten ook aan bijen en vlinders; de ene zomerbol heeft meer te bieden voor insecten dan de andere. Goede insectenbollen zijn onder meer *Freesia*, *Crocsmia* en de Abessijnse gladiool (*Gladiolus callianthus*). Via naturalbulbs.nl koop je biologische bollen, waaronder het gemengde pakket 'Bijenbuffet'. Vergeet ook niet om potten te beplanten voor het terras.
- De planten van voorgetrokken dahlia's, gezaaide eenjarigen en vruchtgewassen als tomaten, courgettes en paprika kun je op mooie dagen buiten laten afharderen. Zo wennen ze aan de koelere buitentemperatuur. Zet ze niet in de volle zon en haal ze aan het eind van de middag weer binnen. Na IJsheiligen kun je ze uitplanten in de tuin of pot.
- Op 22 april organiseert de Bijenstichting de Nationale Zaaidag. Verspreid over het land worden dan activiteiten georganiseerd waarbij bloemen worden gezaaid voor bijen en vlinders. Heb je een randje gazon of border over in je tuin? Zaaï dan mee. Kies voor biologisch bloemenzaad van inheemse planten, zodat insecten van hier er volop van kunnen profiteren. Onder meer te koop via shop.bijenstichting.nl
- Het voorjaar is een goed moment om siergrassen in de tuin te delen. Graaf de pollen voorzichtig uit en splits ze in gelijke delen. Geef de nieuwe planten regelmatig water tot ze goed aanslaan. Ook kun je nu uit de kluiten gewassen siergrassen opnemen en splitsen.

De kracht van kattenkruid

Kattenkruid (*Nepeta*) is een sterke vaste plant die rijk en lang bloeit en goed tegen droogte kan. Bijen en andere bestuivers zijn dol op de luchtige wolken van blauw-paarse, lila, roze of witte bloemen. Of je nu kiest voor de lage bodembedekkers of statige hogere soorten: kattenkruid draagt bij aan een natuurlijke sfeer in je tuin.

DOOR MIRJAM ENZERINK FOTOGRAFIE ADOBE STOCK, IVERDE

Het geslacht *Nepeta* behoort tot de lipbloemenfamilie (*Lamiaceae*), net als mediterrane soorten als munt, salie en lavendel. De naam verwijst naar de Italiaanse stad Nepi, vroeger Nepete, waar de plant al in de oudheid voorkwam. De Nederlandse naam verklapt dat katten er dol op zijn. De soorten zoals we die nu in onze tuin zien, zijn inheems in delen van Europa, Azië en Noord-Afrika. Ook in Nederland groeit kattenkruid in het wild: *Nepeta cataria*, dat subtiel wit-roze bloeit en voor katten een bedwelmende geur verspreidt. Het is de basis van de kattensnack 'catnip'. De laatste jaren groeit de

populariteit van kattenkruid als onderhoudsvriendelijke, langbloeiende en droogteresistente prairieplant. Ook in gemeenteperken kom je hem daardoor vaak tegen. Het is daarnaast een populair alternatief voor lavendel, dat bloeit in dezelfde kleur maar langer mooi blijft.

Vorm

Kattenkruid is een polvormende vaste plant met grijsgroen, aromatisch blad en vierkante, harige stengels. De haartjes voorkomen dat de plant snel uitdroogt. De plant bloeit met talloze kleine lipbloemetjes die in kransen staan. Afhanke-

FOTO SUSIE/ADOBESTOCK

TIP

Veel soorten *Nepeta* worden flink bossig en hebben de ruimte nodig, houd hier rekening mee bij het aanplanten.

lijk van de soort en cultivar varieert de hoogte van 20 tot wel 120 centimeter en vertonen ze een spreidende of juist opgaande bloei. Er bestaan meer dan 250 soorten *Nepeta* en honderden hybrides [kruisingen] en cultivars. Grijs kattenkruid *Nepeta × faassenii* is één van de bekendste hybrides. Deze tuinplant is in 1853 geselecteerd door een Nederlandse kweker. Eigenschap is dat hij kruipend groeit en bloeit tot op de grond. Het maakt hem tot een goede onkruidstopper. Soorten als blauw kattenkruid (*Nepeta racemosa*) en grootbloemig kattenkruid (*Nepeta grandiflora*) groeien zo dicht dat ook zij de bodem onder zich snel kunnen sluiten waardoor onkruid weinig licht en ruimte krijgt.

Kleur en geur

De meeste kattenkruiden bloeien in tinten blauw, paars en lila, maar er bestaan ook witte en roze varianten. Het blad verspreidt een kruidige, frisse geur die doet denken aan munt of tijm. De geur is aantrekkelijk voor katten, die reageren op de stof nepetalacton. Bijen, hommels en [nacht]vlinders zijn dol op de nectar en dat maakt kattenkruid tot een goede insectenplant. Muggen, maar ook konijnen en reeën schijnen een hekel te hebben aan de geur. Zet hem dus in op plekken waar je deze mee-etters wilt weren.

Planten

Kattenkruid houdt van een zonnige en droge, kalkrijke standplaats: hoe meer zon, hoe rijker de bloei. Niet voor niets is het een populaire plant voor

prairietuinen. De plant stelt weinig eisen aan de grond, zolang deze maar goed doorlatend is. Zware kleigrond is dus niet geschikt. Zet de jonge planten op ongeveer 30 tot 50 centimeter afstand, afhankelijk van de soort. Met de lage, bodembedekkende soorten kun je randen van paden camoufleren. De hogere soorten komen goed tot hun recht in borders naast soorten die van dezelfde zonnige omstandigheden houden, zoals rode zonnehoe (Echinacea), duizendblad (Achillea) en siergrassen.

Bloeiseizoen

De meeste kattenkruiden bloeien lang, van mei tot en met september. Als je de planten in juli terugknipt, volgt vaak een tweede bloeigolf in de nazomer.

Verzorging

Kattenkruid is een onderhoudsvriendelijke plant. Geef alleen water bij langdurige droogte, vooral bij jonge planten.

Bemesten is nauwelijks nodig, want te veel voeding zorgt juist voor slappe groei. In arme grond blijft de plant compacter en bloeit hij rijker. Controleer na een natte winter of de plant last heeft van wortelrot.

1 Grijs kattenkruid, *Nepeta faassenii*

'Hill Grounds'.

2 *Nepeta* 'Neptune'.

3 *Nepeta nervosa* 'Pink Cat'.

4 Wild kattenkruid (*Nepeta cataria*) is geliefd bij katten.

TIP

Valt je *Nepeta* makkelijk uit elkaar? Dan staat hij wellicht te rijk. Voeg een handje kalk toe aan de bodem.

Snoeien en onderhoud

Als je niet wilt dat kattenkruid uit elkaar valt of rommelig wordt, knip je hem halverwege de zomer terug. Dit stimuleert een tweede bloei. De plant is winterhard en sterft in het najaar bovengronds af. In het voorjaar kun je de plant terugknippen, waarna hij vanzelf weer uitloopt.

Vermeerderen

Kattenkruid is eenvoudig te vermeerderen door de pollenscheuren in het voorjaar of najaar. Hiervoor graaf je een flinke pol rondom voorzichtig uit, waarna je hem in twee of drie stukken steekt met een spade. Ook kun je stekken nemen van

De vijf mooiste soorten

1. *Nepeta × faassenii* 'Walker's Low': een relatief hoge *faassenii* (60 cm) die bloeit met lavendelblauwe bloemen.
2. *Nepeta grandiflora* 'Dawn to Dusk': bijzondere lichtroze bloeier met grote bloemen. Hoogte: 50 cm.
3. *Nepeta × faassenii* 'Six Hills Giant': een sterke doorbloeiende soort met lange aren in een zachte lilatint. Hoogte: circa 50 cm.
4. *Nepeta nervosa* 'Pink Cat': blijft laag, geurt weinig en maakt dichte aren van roze bloemen. Hoogte: circa 25 cm.
5. *Nepeta racemosa* 'Blue Wonder': compacte soort met intens blauwe bloemen, ideaal voor de border. Hoogte: 30 cm.

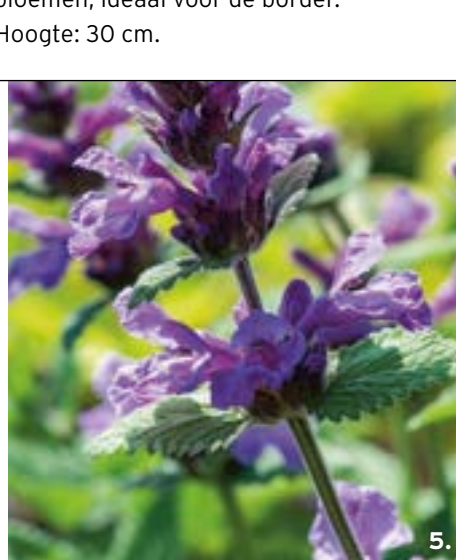
FOTO IVERDE

3.

FOTO SUSIE/ADOBESTOCK

4.

5.

FOTO PIPAPUR/ADOBESTOCK

5

Hier koop en/of bekijk je ze

- Vasteplantenkwekerij De Hessenhof in Ede heeft een groot assortiment kattenkruid. dehessenhof.nl
- In de voorbeeldtuinen van Appeltern vind je meerdere toepassingen van kattenkruid. appeltern.nl
- Kwekerij Marcel de Wagt in Ven-Zelderheide heeft 15 verschillende soorten *Nepeta* in zijn assortiment. opvallendeplanten.nl
- Bij De Vlindertuin in Tiel kun je je neus volgen naar de borders waarin kattenkruid is toegepast. vlindertuin-tiel.nl
- Kwekerij Bastin in Aalbeek staat bekend om het aanbod mediterrane planten, waaronder kattenkruid. bastin.nl

7

FOTO ADOBESTOCK

- 5 Vlinder en hommels zijn gek op kattenkruid.
- 6 Blauw kattenkruid, *Nepeta racemosa* 'Amelia'.
- 7 Grootbloemige kattenkruid, *Nepeta subsessilis*.
- 8 Een mediterrane laantje met rechts kattenkruid en links *Salvia*.

TIP

Siberisch kattenkruid (*Nepeta sibirica*) en wild kattenkruid (*Nepeta cataria*) staan bekend als weekeraars en zaaiers.

jonge stelen met minstens drie blaadjes. Steek deze in potjes met zaai- en stekgrond en houd de aarde vochtig. Win je zelf zaad? Houd er dan rekening mee dat nakomelingen vaak niet soortecht zijn en zich dus anders kunnen gedragen. Veel hybride planten [soorten die zijn gekruist] zijn bovendien steriel en produceren dus geen zaden of zaden die niet per se dezelfde genen bevatten.

Varianten

- Grijs kattenkruid *Nepeta* × *faassenii* 'Junior Walker': een compacte versie van 'Walker's Low'. Hoogte: 40 cm.
- Blauw kattenkruid *Nepeta racemosa* 'Snowflake': bloeit met grote witte bloemen en vormt frisgroen blad. Hoogte: 25 cm.
- Siberisch kattenkruid *Nepeta sibirica* 'Blue Beauty': volgens kwekerij De Hessenhof één van de beste kattenkruiden. Bloeit blauw en blijft compact. Hoogte: 35 cm.
- Grijs kattenkruid *Nepeta* × *faassenii* 'Purple Haze': bodembedekkend met zilvergrijs blad, bloeit met grote violet-paarse bloemen. Ook mooi in potten en hanging baskets. Hoogte: 30 cm.
- Geaderd kattenkruid *Nepeta nervosa* 'Blue Moon': compact soort met opvallend grote, blauwe bloemen. Hoogte: 30 cm.
- Blauw kattenkruid *Nepeta racemosa* 'Amelia': hoge soort die massa's lilaroze bloemen geeft boven grijs aromatisch blad. Hoogte: 60-100 cm.
- Grootbloemige kattenkruid (*Nepeta subsessilis*): kan beter tegen vochtige omstandigheden, groeit compact en rechtop, grote blauwe bloemen, geurt minder sterk. Hoogte: 70 cm.
- Moldavisch kattenkruid (*Nepeta kubanica*): botanische soort, fijn blad, compact, grote donkere, blauwpaarse bloemen. Hoogte: 80-100 cm.
- Wild kattenkruid (*Nepeta cataria*): inheems in Nederland, zilvergroen aromatisch blad ('catnip') en paars/wit gespikkelde bloemen. Hoogte: 40-100 cm.
- Geaderd kattenkruid *Nepeta nervosa* 'Neptune': compacte groeiwijze, grote blauwe bloemen, geschikt voor potten. Hoogte: 30-40 cm.
- Grijs kattenkruid *Nepeta* × *faassenii* 'Hill Grounds': een kruising tussen 'Walker's Low' en 'Bramdean' met donkere stelen en violetkleurige bloemen. Volgens kwekerij De Hessenhof de meest paarse *Nepeta*. Hoogte: 50 cm.
- Geel kattenkruid (*Nepeta gowaniana*): onderscheidende soort met lichtgroen blad en kleine gele bloemen, kan vochtig en in de schaduw staan. Hoogte: 80 cm.
- Kattenkruid *Nepeta nuda* 'Purple Cat': blijft goed rechtop staan, bloeit met lichtpaarse bloemen. Hoogte: 80 cm.
- Blauw kattenkruid *Nepeta racemosa* 'Superba': een oude variëteit, bodembedekkend, heel geschikt voor vakbeplanting, bloeit vroeg met lilablauwe bloemen. Hoogte: 30 cm. ❀

Geduldige schoonheid

De pioenroos wordt al eeuwen bewonderd om haar schoonheid en (genees)kracht. Kwekerij Warmerdam Paeonia B.V. teelt ruim honderd jaar vol passie deze schitterende, romantische bloem. Als vierde generatie kweker combineert Ruud Warmerdam familiegeschiedenis, vakmanschap en veredeling tot een kleurrijke wereld waarin geduld, passie en natuur samenkomen in bloei.

TEKST ESTHER DERKS FOTO'S SIETSKE DE VRIES

Sinds 2003 runt Ruud Warmerdam de kwekerij in het Noord-Hollandse Weteringbrug. Hij is de vierde generatie in de familie die zich gepassioneerd bezighoudt met kweken van planten. "Aan het einde van de negentiende eeuw werd er gemengd geteeld op de familiekwekerij", vertelt Ruud. "Naast voornamelijk groenten, stonden er enkele soorten pioenrozen zoals *Paeonia lactiflora* 'Duchesse de Nemours' en *Paeonia officinalis* 'Rubra Plena'." De opa van Ruud breidde het assortiment pioenen uit met een klein aantal soorten. "Toen mijn vader de kwekerij overnam, richtte hij zich enkel op de teelt van sierteeltgewassen".

Passie voor pioenrozen

Tijdens zijn studie Tuinbouw aan de Hogeschool Delft liep Ruud stage in Amerika en bezocht hij plantenveredelaars met wie hij, voor zover nog in leven, nog altijd contact onderhoudt. "Het fascineerde mij dat je een plant precies die eigenschappen kunt proberen te geven die hem sterk, gezond en bijzonder maken. Ik vond het zoeken naar zowel het onbekende als het droomplaatje leuk en ik wilde zelf ook zeldzame pioenen opsporen en nieuwe cultivars veredelen." Toen hij het stokje van zijn vader overnam, besloot hij zich volledig te specialiseren in pioenrozen. "Deze prachtige planten blijven mij verrassen. De verscheidenheid in bloeitijd, kleur en vorm lijkt wel oneindig." Het aanbod van Kwekerij Warmerdam Paeonia B.V. bestaat inmid-

Paspoort

Naam kwekerij: Warmerdam Paeonia B.V.

Soort kwekerij: pioenrozen

Waar: Weteringbrug (NH)

Sinds: ruim 100 jaar

Grootte: 3 ha

Meer info:

paeoniapassion.com

TIP

Pioenrozen hebben een groot wortelgestel nodig om goed te kunnen bloeien. Plant ze daarom niet in een pot maar altijd in de volle grond.

3

4

5

dels uit ruim 350 pioenvariëteiten en cultivars, waaronder ook veel boompioenen, intersectie-hybriden en wilde soorten. Daarnaast teelt Ruud twintig verschillende variëteiten pioenen op aparte velden die als snijbloem worden verkocht.

Kleurbeleving

Op zijn website houdt Ruud een catalogus bij waarin hij alle eigenschappen voor iedere pioensoort beschrijft. Hij bestudeert de bloemen tot in de fijnste finesse. Met het blote oog, maar ook door er foto's van te maken en in te zoomen op ieder detail. "Met het rijpen van de bloemen zie je de kleuren veranderen, vaak is dit heel subtiel. Dit geeft nog meer diepgang en beleving aan de tuin waarin de bloem staat", weet Ruud uit ervaring. "Een border ziet er gedurende het bloeiseizoen steeds weer een beetje anders uit. Let eens op de kleur van de bloemen in de ochtend en in de avond. Verschillen in lichtintensiteit en de stand van de zon geven een totaal andere beleving." Ook in combinatie met andere planten in de border kan een bloem weer heel anders tot zijn recht komen. Het is leuk om hier in je tuin mee te spelen. En door pioenrozen met verschillende bloeitijden af te wisselen met andere vaste planten, staat de border een groot deel van het jaar in bloei, met steeds weer een andere kleuren en structuren.

Medicinale werking

De pioenroos (vooral *Paeonia lactiflora*) wordt al eeuwen gebruikt in de traditionele Chinese geneeskunde. Het medicinale gebruik richt zich voornamelijk op de wortel. De plant wordt onder andere ingezet bij gewrichtszwellingen, stuiptrekkingen, het reguleren van menstruele bloedingen en als kalmeringsmiddel. Ruud: "In de middeleeuwen werden de zaden van de pioenroos gebruikt tijdens het koken als vervanging voor dure kruiden. Ook de wortels werden gekookt. In kloostertuinen kwam de plant daarom veel voor." Wetenschappelijke studies tonen aan dat pioenwortel bioactieve stoffen bevat, waaronder paeoniflorine en andere monoterpeen glycosiden. Deze verbindingen vertonen ontstekingsremmende, antioxidatieve en mogelijk pijnstillende effecten. In de westerse wereld worden pioenrozen verwerkt in huidverzorgingsproducten en cosmetica vanwege de aanwezigheid van antioxidanten en de kalmerende werking. De *Paeonia* is dan ook niet voor niets vernoemd naar Paieon, de god van de genezing in de Griekse mythologie.

- 1 *Paeonia hybride* 'Ellen Cowley' bloeit in mei met felroze tot lichtrode bloemblaadjes in halfgepulde bloemen.
- 2 In het midden van de foto: *Paeonia hybride* 'Gerry' bloeit met grote, bomvormige roze-rode bloemen in mei en juni.
- 3 *Paeonia lactiflora* 'Midnight Sun' bloeit met dieprode bloemen met goudgerande staminodes.
- 4 *Paeonia hybride* 'Pastel Rose' bloeit met volle, dubbele, roze bloemen in mei en juni.
- 5 *Paeonia hybride* 'Nikita' is vernoemd naar de dochter van Ruud. Deze pioen bloeit in juni met een verfijnd kleurenspel: bij het openen met een mystieke perzikroze tint over de verder overheersende lichtgele kleur.
- 6 *Paeonia hybride* 'Patelegance' bloeit met champagne-, pastel-, perzik-, zalm- en crèmekleurige tinten in grote halfgepulde bloemen.
- 7 *Paeonia hybride* 'Lora' bloeit met halfdubbele bloemvorm met roze bloemblaadjes.

Creatieve speeltuin

In een aangeplante proeftuin houdt Ruud zich onder meer bezig met het oogsten van zaden, kruisen van pioenen en testen van nieuwe soorten. "Ik noem het mijn speeltuin, want hier ben ik heel veel te vinden en test ik inmiddels richting de tweeduizend verschillende pioenen, die ik beoordeel, beschrijf en fotografeer. Ik maak selectieve kruisingen waar ik de zaden van oogst", legt hij uit. Wanneer er een nieuwe soort ontstaat, bestudeert hij wat de plant onderscheidt van andere soorten. Daarnaast beoordeelt hij hoe de plant op de langere termijn presteert. "Voordat er een

nieuwe soort op de markt komt, is er een lang traject aan voorafgegaan. Het begint met een zaadje en pas na ongeveer vijf jaar verschijnt de eerste bloem. Als het gaat om een mooie, bijzondere bloem, en de overige planteigenschappen voldoen ook aan mijn doelen, dan bekijk ik een aantal seizoenen of deze eerste indruk zo blijft. Is dat het geval, dan halen we hem uit de grond, gaan we hem doortelen en begint de vermeerdering. Daarnaast wordt een stuk van de moederplant teruggeplant. We kijken wat deze plant doet wanneer hij volwassen is. Het kan al snel tien tot vijftien jaar (of langer!) duren voordat een nieuwe pioenrozensoort op de markt wordt geïntroduceerd." Op foto 13 bij dit artikel zie je een bloem die nog in dit traject zit. Deze zaailing heeft nog geen officiële naam en is nog niet te koop.

8

TIP

Zorg dat de grond niet te nat is en kies voor pioenen een verse, zonnige en luchtige standplaats, niet te dicht bij gevestigde grote bomen of struiken.

FOTO RUUD WARMERDAM

9

Oog voor kwaliteit

“Om de kwaliteit te waarborgen en om het werk behapbaar en leuk te houden, werken we op een relatief klein oppervlak”, vertelt Ruud. “De snijbloemen staan op iets meer dan een hectare grond en de vermeerderingsvelden beslaan twee hectaren. Het gaat ons niet om kwantiteit, maar om kwaliteit.” Naast de vermeerdering van pioenen voor de verkoop van de vaste planten, houdt hij zich ook bezig met de teelt van pioenen als snijbloemen. “De bloemknoppen moeten er goed uitzien, want de pioenen worden verkocht als ze nog in knop zijn. Het is belangrijk dat deze planten groeien met sterke, rechte stelen en dat de bloem mooi opengaat. Ook is belangrijk dat de planten goed weerbaar zijn, mooi blad hebben en vele jaren meegaan. Door geschikte planten hiervoor te selecteren en rekening te houden met een goede spreiding in de bloeitijd, hebben we een assortiment van twintig verschillende snijbloemen.”

Geen natte voeten

Pioenrozen doen het goed in verschillende soorten grond, zolang die maar niet te nat is en nutriënten kan vasthouden. Verder heeft de plant weinig verzorging nodig. De wortels reiken zo diep dat ze goed zelf water kunnen vinden. Alleen tijdens lange, droge periodes heeft de plant extra water nodig. De kwekerij maakt gebruik van druppelirrigatie: via een systeem van leidingen en slangetjes wordt druppelsgewijs gelijkmatig water tussen de planten verdeeld. Ruud: “Hiermee wordt direct een uitgekiend voedingsschema gedoseerd. Pioenrozen zijn sterke planten die lang meegaan. Wij kweken op kleigrond en proberen deze jaarlijks verder te verbeteren met compost. Sommige velden staan hier al zeventien jaar en deze pioenen geven nog altijd vele mooie bloemen.”

10

- 8 *Paeonia hybride* 'Etched Salmon' bloeit met zacht zalmroze bloemen bestaande uit vele perfect puntig gevormde bloemblaadjes, omsloten door een buitenste rij van grote, fraai afgeronde bloemblaadjes.
- 9 *Paeonia tenuifolia* 'Plena' heeft heel fijn gesneden blad met zeer dieprode hoog bolvormige bloemen. De eerste rapportage die Ruud heeft kunnen traceren van deze pioen, dateert van rond 1830, toen het eerste exemplaar Engeland bereikte via de Botanische Tuin van St. Petersburg.
- 10 *Paeonia lactiflora* 'Luxor' bloeit met grote, volle, dubbele, bomvormige, zuiver witte bloemen met af en toe een fijne rode rand op een centraal geplaatst bloemblad.

Overwinnaar

"De *Paeonia hybride* 'Nikita' is voor mij persoonlijk een hele bijzondere pioen", vertelt Ruud. "Begin juni 2011 verscheen deze perzikroze bloem met verfijnde kleuren voor het eerst in ons vermeerderingsveld. Het was een mutatie van de *Paeonia hybride* 'Lorelei' (Don Hollingsworth, VS, 1996). Een paar dagen na deze ontdekking, op 5 juni, werd onze dochter Nikita geboren. De prachtige nieuwe pioen kreeg haar naam. De plant heeft een opgaande groeiwijze tot een hoogte van 85 cm en het typische diep ingesneden, donkergroene hybride blad van 'Lorelei' met opvallende nerven, bevestigd aan bordeauxrode stengels. Uit de kogelvormige knoppen ontwikkelt zich een losse bomvormige bloem. Over de lichtgele bloemblaadjes ligt een mystieke perzikroze tint. Tijdens het rijpen van de bloemen blijft de roze kleur het langst behouden in de buitenste bloemblaadjes. De binnenste bloemblaadjes kunnen ook een roze tint hebben, wat bijdraagt aan het betoverende effect. Onze dochter Nikita is inmiddels uitgegroeid tot een lieve en sterke meid en vindt de bloemen van haar naamgenoot prachtig."

14

- 11 *Paeonia hybride* 'Coral Sunset' bloeit met enorme, koraalkleurige, halfdubbele bloemen, die doen denken aan een prachtige zonsondergang.
- 12 *Paeonia lactiflora* 'Candy Stripe' bloeit zeer rijk en heeft lange stelen. Door de fraaie en sterk contrasterende tweekleurigheid een eyecatcher in de tuin.
- 13 Deze prachtige bloem heeft nog geen officiële naam en is momenteel in vermeerdering voor toekomstige marktintroductie.
- 14 De bloemen van de *Paeonia hybride* 'Lorelei' openen zich in een levendige oranje-rose kleur. De kleuren van de vrij grote bloemen vervagen naar een lichtere abrikoos-oranje tint. Tijdens het rijpingsproces blijft de basis van de bloemblaadjes dieproze.

Verzorging

Pioenrozen zijn niet zo gevoelig voor ziekten en plagen. Alleen tijdens extreem natte periodes kan de schimmelziekte *Botrytis* op de plant verschijnen. Delen van de plant kleuren dan bruin en bij zeer hoge luchtvochtigheid is er een grijs schimmelpluis zichtbaar. Ruud: "Verwijder bij de allereerste symptomen het aangetaste plantendeel met een scherp mesje. Door de planten niet te dicht op elkaar te planten, is er voldoende luchtcirculatie en kunnen de plantendelen sneller opdrogen. De schimmelsporen kiemen hierdoor minder snel." Eventuele mieren op de bloemknoppen doen de plant geen kwaad. Ze komen op de beschermende siroop af die de knoppen uitscheiden. Wanneer de bloemen opengaan, verdwijnen deze insecten vanzelf. Kwekerij Warmerdam Paeonia B.V. probeert steeds meer te vergroenen. Voor de bestrijding van ziekten en plagen wordt gebruikgemaakt van bacterie- en schimmelpreparaten. Onkruid wordt zoveel mogelijk met de hand verwijderd. Wanneer in het seizoen onkruid hard groeit, dan zorgt LVS-apparatuur (Laag Volume Strooitechniek) ervoor dat een chemisch bestrijdingsmiddel (herbiciden) alleen op de plek terechtkomt waar het nodig is en dat er een minimale hoeveelheid water en middel wordt gebruikt.

Ieder jaar mooier

Wil je pioenrozen uit eigen tuin op de vaas? "Snijd de bloemen er dan niet in het eerste groeiseizoen van af, want de plant is dan nog vol in ontwikkeling om zich te nestelen. Doe dit ook in het tweede voorjaar maar heel mondjesmaat. De jaren daarna kun je er prima enkele bloemen afsnijden voor in de vaas. Gebruik altijd een schoon en vlijmscherp mesje", adviseert Ruud. Na de eerste bloei is het slim om de uitgebloeide bloemen direct onder de bloem af te snijden. Dit zorgt ervoor dat alle energie van de plant naar de wortels gaat voor het volgende jaar. De jaren daarna geeft het veel pioenen juist sierwaarde om de bloemen te laten zitten, want ook van de zaaddozen kun je tot eind augustus genieten. Wanneer vervolgens in het najaar het blad zijn groene kleur verliest en verdort, kun je de plant net boven de grond terugknippen met een snoeischaar. In het voorjaar komt de plant dan weer boven met fris groen blad, stevige stengels en nog meer bloemen dan het jaar ervoor. ✿

Het verhaal achter: ridderspoor

Heldhaftige bloeier

What's in a name? Planten krijgen hun botanische of Nederlandse naam veelal niet per toeval; ze zijn te herleiden uit een mythisch verhaal, een medicinale werking of gewoonweg de uiterlijke kenmerken. *Buitenleven* ging op zoek naar de herkomst van verschillende plantnamen. Deze keer: ridderspoor (*Delphinium*)

TEKST EVELIEN BOUTSEN FOTO'S ADOBESTOCK

Ridders en dolfijnen

Het lange, smalle uitsteeksel aan de achterkant van elke opengebloede bloem doet - met wat verbeelding - denken aan de metalen spoor die ridders aan hun laarzen droegen om hun paard aan te sporen. In een tijd waarin ridderlijkheid een voorname deugd was, raakte deze volksnaam al gauw ingeburgerd in de Lage Landen. De gesloten bloemknoppen van sommige soorten ridderspoor vertonen dan weer enige gelijkenis met de snuit van een dolfijn, *delphis* in het Grieks.

FOTO LAYAMARS/ADOBESTOCK

Op de achtergrond

Ridderspoor kan tot wel twee meter hoog worden. De ideale achtergrondplant dus in een geurige border. De circa driehonderd variëteiten van *Delphinium* zijn mooi te combineren met rozen en contrasterende bladvormen van andere vaste planten.

Tweede bloei

Voor een langere bloeiperiode kun je ridderspoor na de bloei terugknippen. In augustus-september komt *Delphinium* dan opnieuw licht tot bloei. Niet alleen leuk voor kleur in de border, maar ook voor de bijen en vlinders die van de nectar komen snoepen.

Paspoort

Botanische naam: *Delphinium*
Nederlandse naam: ridderspoor
Familie: Ranunculaceae
Levensduur: vaste plant
Hoogte: tot 2 m
Winterhard: ja
Groenblijvend: nee
Bloeiperiode: juni-juli
Standplaats: volle zon

Symboliek

Volgens een vertelling van Herodotus werd de dichter Arion door een dolfijn gered van de verdrinkingsdood, nadat hij overboord was gesprongen om uit de handen van de bemanningsleden te blijven die uit waren op zijn geld. De dolfijn nam de drenkeling op zijn rug en bracht hem aan land. Uit dankbaarheid ontstond uit de zee een plant waarvan de bloemknoppen gelijkenis vertonen met de gebogen snuit van een dolfijn. Hoewel er geen historisch bewijs is dat er een verband bestaat tussen de legende van Arion en *Delphinium*, verbindt de symboliek hen wel. In latere overleveringen werd de dolfijn een symbool van redding, kunst en bescherming.

Bladplanten

Tussen alle kleurrijke bloemen zorgen bladplanten voor rust en structuur. Bovendien zijn ze van het voorjaar tot aan de winter decoratief. Bladplanten mogen daarom zeker niet ontbreken in een border of perk. Ze vormen zelfs de basis van een beplantingsplan. Planten die fraai blad hebben en ook nog rijk bloeien, zijn natuurlijk favoriet. Zoals de nieuwe pluimspirea *Astilbe* 'Dark Side of the Moon'. Door maten, vormen en kleuren van de bladeren af te wisselen, ontstaat er een nog boeiender compositie. Plant groot blad van *hosta* bijvoorbeeld naast een siergras zoals Japans bosgras (*Hakonechloa*) of het donkere blad van wolfsmelk naast grijsgroene rozemarijn.

Vervolg van
Tuintrends uit
de vorige
Buitenleven

Trend 3

Nieuwe tuinplanten

Op tuinbeurzen worden elk jaar nieuwe tuinplanten gepresenteerd. Bekende, maar ook minder bekende soorten die nu populair worden als tuinplant. Ze hebben prachtige bloemen én bijzonder blad. Je wordt er hebbertig van!

Kwekers zorgen regelmatig voor nieuwe cultivars (tuinvormen) die er net wat anders uitzien. Deze tuinplanten hebben bijvoorbeeld een compacte groeiwijze, een andere bloemkleur, donkergetint blad of een nóg langere bloeitijd. We hebben de mooiste nieuwe en onbekende tuinplanten van dit jaar voor je op een rijtje gezet. Alle soorten kunnen ook prima in een pot groeien en zijn aantrekkelijk voor bijen en andere nuttige insecten.

1. Kamperfoelie *Lonicera periclymenum* 'Chic & Choc'. Uit de donkerroze knoppen komen roze-gele bloemen die heerlijk geuren. Een bijzondere kleine struik voor de border die ook als bodembedekker te gebruiken is. Deze nieuwe kamperfoelie groeit heel compact en is ook prachtig in een pot. Volle zon-halfschaduw, hoogte 50-70 cm, bloei juni-september.
2. Wolfsmelk *Euphorbia* 'Miners Merlot'. Het smalle blad staat in kransen en is prachtig wijnrood van kleur. De geelgroene bloemen steken daar goed tegen af. In de zomer is het blad meer olijfgroen. Deze wintergroene vaste plant is het hele jaar door een blikvanger. Volle zon-halfschaduw, hoogte 50 cm, bloei april-juni.

3. Pluimspirea *Astilbe* 'Dark Side of the Moon'. Luchtige pluimen vol lichtpaarse bloemen, donker chocolade-paars blad. Volle zon-halfschaduw, hoogte 75-100 cm, bloei juli-augustus.
4. Baardbloem *Caryopteris x clandonensis* 'Stephi'. Een compacte tuinvorm met lichtroze bloemen, geurt naar munt. Volle zon, hoogte 75 cm, bloei juli-oktober.
5. Hartlelie *Hosta* 'Snake Eyes'. Een compacte groei en vrij smalle, groengele bladeren in drie tinten groen. Halfschaduw-schaduw, hoogte 60 cm, bloei juni-augustus.
6. Grootbloemige margriet *Leucanthemum* (Superbum-groep) 'Madonna'. Deze margriet blijft lager en bloeit heel rijk. Volle zon, hoogte 20-40 cm, bloei juni-september.
7. Echte heemst (*Althaea officinalis*). De heemst is een inheemse vaste plant, in opkomst als tuinplant. Volle zon, hoogte 150-160 cm, bloei juni-augustus.
8. Perzische roos *Rosa* 'Bravo Babylon Eyes'. Een populaire nieuwe roos met lichtroze bloemen die een donker rozerood hart hebben. Volle zon, hoogte 50-60 cm, bloei juni-september.
9. Rozemarijn *Rosmarinus officinalis* 'Blue Cascade'. De gebogen takken hangen sierlijk over de rand van een pot of over een muurtje. Keukenkruid, wintergroen. Volle zon, hoogte 40 cm, bloei maart-april.

6.

7.

8.

9.

Warme tinten in de border

De meeste planten met bloemen in warme tinten bloeien later in de zomer, daarom is een hot border vaak op z'n mooist in augustus en september. De vlammende kleuren passen perfect in het warmste tuinseizoen. Geschikte bloeiers zijn bijvoorbeeld incalelie (*Alstroemeria*), duizendblad (*Achillea*), meisjesogen (*Coreopsis*), crocosmia (*Crocasmia*), dahlia (*Dahlia*), nagelkruid (*Geum*), zonnekruid (*Helenium*), vuurpijl (*Kniphofia*), olifantsoor (*Ligularia*), vaste lobelia (*Lobelia*), bergamotplant (*Monarda*), zonnehoed (*Rudbeckia*) en guldenroede (*Solidago*). Ook doorbloeiende rozen kunnen in een hot border, bijvoorbeeld als stamroos, en eenjarigen zoals de felrode *Salvia coccinea*. Voor alle soorten geldt dat ze het rijkst zullen bloeien in de volle zon.

Trend 4

Hot border

Ben je uitgekeken op een saaie beplanting waarin nauwelijks kleur te bekennen is? Kies dan voor een hot border met bloemen in de warme kleuren geel, oranje en rood.

Deze sprekende tinten geven je tuin een vrolijke en energieke sfeer.

Een volledig groene border of een border in wit of pasteltinten, dat is natuurlijk altijd mooi. Want deze zachte kleuren vragen weinig aandacht en zorgen voor rust in de tuin. Dat is wel wat anders met warme kleuren, die willen juist graag gezien worden. De kleuren uit het warme deel van de kleurencirkel lijken wel naar voren te komen en trekken zeker de aandacht. Ze zullen je tuin extra gezellig maken en zorgen zelfs voor een vakantiesfeer. Een combinatie van bloemen in warme tinten wordt ook wel een hot border genoemd. Prachtig voor een deel van een grotere tuin dat er echt uit mag springen, maar zeker ook geschikt voor een kleinere tuin. In een hot border worden uitsluitend planten gekozen die in de warme kleuren geel, oranje en rood bloeien. Zo'n border is door de vlammeende kleuren erg aanwezig. Voor een iets rustiger effect kies je veel lichtgeel, weinig oranje en hier en daar als accent wat donkerrood. Ben je toch wat minder gecharmeerd van de felste warme kleuren? Denk dan aan aubergine, zachtoranje, roestbruin en aardse tinten zoals terracotta en zand.

Warme kleuren combineren

Het pittigste effect krijg je door planten die in diverse tinten geel, oranje en rood bloeien, door elkaar te planten. Probeer de kleuren af te wisselen en gebruik zeker veel felrood zoals van *Lobelia fulgens* 'Queen Victoria'. Zet geel en rood direct naast elkaar voor een extra 'hot' effect. Om de combinatie nog opvallender te maken, wordt er vaak ook paars toegevoegd. Je laat warme kleuren namelijk nog meer stralen door er een klein beetje koel paars of

blauw aan toe te voegen. Gebruik veel bladplanten als basis, het liefst in groengele en donkerrode tinten. Vooral bij heel donkergetint blad komt zuiver rood namelijk erg mooi uit. Siergrassen vormen een fraaie 'buffer' tussen alle felle bloemkleuren: ze voorkomen dat de beplanting te bont wordt. Naast wit stralen warme kleuren nog meer, maar ze lijken dan wel wat donkerder.

Harde materialen

Niet alleen bloemen en bladeren, maar ook harde materialen zoals bestrating, tuinmeubilair, tuinkussens en zelfs een pergola, mogen een warme kleur krijgen in deze nieuwe tuintrend. Kies je misschien voor tuinkussens in zonnig geel, een zacht oranje zonneschermbord of bordeauxrood voor de tuinstoelen? Op de foto rechtsonder is gekozen voor witte schuttingen en muurtjes naast donkerrood voor een houten hek en de pergola. In de verhoogde borders bloeien planten in wit, licht oranje en een beetje donkerrood. Wat rustiger is het warme roestbruin van cortenstaal in de tuin op de foto erboven, met heel donkerrood van de tuinstoel en een beetje oranje als accent. Je krijgt een mediterrane vakantiesfeer door warme aardetinten met een zandkleurige bestrating te combineren. Daar past een hot border natuurlijk uitstekend bij!

Hout in de tuin

De natuurlijke uitstraling van hout past in elke tuin, maar zeker in een tuin waar de natuur de hoofdrol mag spelen. In deze trend wordt elk stuk hout dat over is, opnieuw gebruikt en wordt er extra goed gelet op de herkomst van nieuw tuinhout.

Hout is een milieuvriendelijk materiaal om in de tuin te gebruiken. Tenminste: als je de juiste houtsoort gebruikt en als het hout uit duurzaam beheerde bossen komt waar na de kap nieuwe bomen geplant worden. Bovendien kun je hout altijd goed hergebruiken, zeker in de tuin. De trend is om Europees hout te gebruiken, dit is duurzaam en milieuvriendelijk. Je kunt kiezen uit onder andere kastanje, eiken, robinia, lariks en douglas, uitstekende alternatieven voor tropisch hardhout. Deze houtsoorten hebben een natuurlijke uitstraling die goed past in de omgeving. Er is bovendien minder transport nodig, er is controle op het beheer van de bossen en ontbossing wordt tegengegaan. Vraag bij de houtleverancier altijd naar de oorsprong van het hout, de duurzaamheidsklasse en let ook op de keurmerken FSC of PEFC. Ook belangrijk is dat het hout lang meegaat in je tuin. Laat het liever niet in contact komen met de grond, maar zet het op een betonnen voet of een paalvoet.

Hout voor dieren

Heb je een plekje over in de tuin, laat daar dan zeker wat hout liggen. Blokken hardhout, stammetjes, snoeihout en misschien zelfs een wat grotere boomstam. Houtstapels en takkenrillen (tussen twee palen opgestapeld snoeihout) vormen namelijk een belangrijke schuilplaats en nestgelegenheid voor allerlei dieren. Dood hout is zelfs erg belangrijk voor de biodiversiteit: veel inheemse dieren zijn er afhankelijk van. Je zult er zacht mos op zien groeien, spechten komen er op kleine beestjes jagen en wilde bijen maken hun nesten in het zachte hout.

TIP

Gestapeld haardhout is heel decoratief en mag zeker gezien worden. Zoek een droge plek, zoals onder een tuinbank, en stapel de blokken extra mooi op.

Tweedehands

Is er al hout aanwezig in je tuin, of heb je misschien oude planken, hout van een pallet, palen of delen van een schutting op overschot? Dan kun je er vast opnieuw iets moois van maken. Hout is goed te bewerken en tweedehands hout is natuurlijk nóg beter voor het milieu. Ter inspiratie zie je op pagina 52 een originele 'roomdivider' van een pallet, eraan hangen geverfde blikken vol met tulpen. Of maak een grote plantenbak van pallets zoals je hieronder ziet, ook perfect als moestuinbak. Ronde palen kun je goed hergebruiken in een border als steun voor klimmers. Bij een handel in oude bouwmaterialen vind je allerlei hout met een geschiedenis: planken die over zijn van een oude schuur, tweedehands steigerplanken, spoorbielzen, kabelhaspels en steenschotten. Van steigerplanken maak je een stevige trap of keerwanden, ze zijn ook geschikt voor een schutting of de afwerking van een wand onder een overkapping. Steenschotten zijn geschikt voor een vlonder, de ronde kabelspoelen zijn erg leuk als tuintafel. Zelfs een oude boot kan je inspireren om iets moois te maken, zoals je ziet op de foto rechtsboven. Dit oude houten bootje is omgetoverd tot een originele tuinbank. Je kunt het hout verduurzamen met tuinbeits op waterbasis of met natuurlijke olie, zo gaat het hergebruikte tuinhout een stuk langer mee.

Creatief aan de slag

De natuurlijke uitstraling van hout past altijd perfect bij de planten in je tuin. Je kunt hout overigens bij elke tuinstijl toepassen, ook al past strak gezaagd hout beter in een moderne tuin en kies je onregelmatige houtblokken eerder voor een natuurtuin. Van hout kun je een schutting, hek, vlonder, overkapping, pergola, plantenbak en tuinmeubels maken. Zijn er hoogteverschillen in je tuin of wil je verhoogde plantenbakken maken, dan kun je steigerplanken gebruiken voor de wanden. Erachter kun je anti-worteldoek bevestigen om uitspoelen van de grond te voorkomen. Om een pad te maken, zijn boomstamschijven erg leuk. Deze schijven en stukken boomstam zijn ook erg decoratief in een frame van cortenstaal. Bovendien vinden allerlei tuindieren tussen het hout een schuilplekje. Plaats bijvoorbeeld een paar frames naast elkaar als afscheiding zoals je ziet op de foto rechtsonder. Door overal dezelfde houtsoort te gebruiken, creëer je eenheid in je ontwerp.

FOTO: RHS, LOCATIE: RHS HAMPTON COURT PALACE GARDEN FESTIVAL 2025

In samenwerking met *Buitenleven*

De kracht van een wilgentenen schutting

Natuurlijk, duurzaam en ambachtelijk

Niet op zoek naar een strakke betonnen wand of een massieve hardhouten schutting, maar juist naar iets dat warmte en sfeer uitstraalt en ruimtelijkheid biedt? Dan is een wilgentenen schutting precies wat je zoekt. Gevlochten van flexibel wilgenhout, met de hand gemaakt en volledig van Nederlandse bodem. Rico Hoskam van wilgenhouthandel Van Aalsburg B.V. neemt ons mee in het verhaal achter dit bijzondere, ambachtelijke product.

Het ambacht van de griendwerker

Achter een wilgentenen schutting gaat een ambacht schuil dat al eeuwen oud is. De schutting wordt gevlochten van jonge, buigzame scheuten van de wilg: de zogeheten wilgentenen. Die groeien in grienden, vochtige stukjes land waar de wilg goed in gedijt. "Vroeger oogstten griendwerkers al die scheuten met een hakmes, vaak onder barre omstandigheden", vertelt Rico. "Tegenwoordig maken kettingzagen en moderne hulpmiddelen het werk makkelijker, maar de grienden zijn nog altijd lastig bereikbaar en het werk blijft afhankelijk van het weer. Ook het selecteren van de juiste takken blijft puur handwerk."

Al dat vakmanschap levert een materiaal op dat niet alleen stevig en natuurlijk oogt, maar ook al generaties lang wordt gebruikt om tuinen en landschappen mee vorm te geven.

Het vlechten van de schutting

Door de lange, soepele takken van de wilg te vlechten, ontstaat ter plekke een stevige, natuurlijke afscheiding. "Eerst plaatsen we palen stevig in de grond, daarna vlechten we de verse wilgentenen één voor één", legt Rico uit. "We kunnen tot maximaal 100 vierkante meter schutting op één dag plaatsen."

Wie het liever zelf doet en een beetje handig is, kan ook een doe-het-zelfpakket bestellen. "Vlechten is niet bijster moeilijk, je moet alleen even de smaak te pakken krijgen", zegt Rico. "Daarom hebben we een handleiding en een instructievideo. Veel mensen kijken die en denken: hé, dit kan ik." Belangrijk is wel dat je er echt de tijd voor neemt. "Reken erop dat je zonder ervaring ongeveer vijf vierkante meter per dag vlecht, inclusief het zetten van palen."

De duurzaamheid achter een wilgentenen schutting

Een wilgentenen schutting is ideaal voor wie een natuurlijke uitstraling in de tuin zoekt. De gevlochten structuur voelt warm en levendig, zonder het harde of gesloten karakter van een massieve houten of betonnen wand. "Het mooie is: wilgentenen zijn echt oer-Hollands", zegt Rico. "De wilgen groeien hier in Nederland en het materiaal wordt in eigen land geoogst en gevlochten." Dat lokale karakter maakt het extra duurzaam: "Omdat alles dicht bij huis gebeurt, is er weinig transport nodig. Dat scheelt in milieubelasting."

Daarnaast hebben wilgen nog een voordeel: ze groeien snel. Tijdens die groei nemen ze veel CO₂ op, wat een wilgentenen schutting extra klimaatvriendelijk maakt. En ook fijn: zo'n natuurlijke schutting biedt schuilplekjes waar vogels, insecten en kleine plantjes zich thuis voelen.

Onderhoud en levensduur

De meeste schuttingen gaan acht tot tien jaar mee, afhankelijk van weer, ligging en onderhoud. Daarvoor heeft Rico nog één belangrijke tip: "Wil je dat de schutting langer meegaat? Behandel hem dan jaarlijks met lijnolie, dat kan de levensduur met één tot twee jaar verlengen."

Wilgentenen zijn daarmee een natuurlijk, duurzaam en sfeervol alternatief voor iedereen die zijn tuin een warme, authentieke uitstraling wil geven en die het waardeert dat elke schutting met de hand wordt gemaakt. ✿

Kijk voor meer informatie op wilgenscutting.com of wilgentenenschuttingen.nl

Tuinontwerp

Villatuin in Hilversum

In de jarendertigvillawijk in Hilversum was nog één kavel vrij voor een nieuwe woning. Om de sfeer van de wijk te behouden, werd de woning in dezelfde stijl als de buurhuizen gebouwd. De nieuwe eigenaars wilden graag een fijne tuin die zou aansluiten bij de omgeving, vooral met heel veel groen.

TEKST MODESTE HERWIG FOTO'S SIETSKA DE VRIES

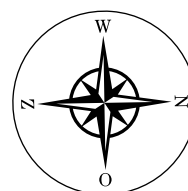
Een nieuwe tuin, maar wel een die eruitziet of alles er al jaren is. Voor het ontwerp van deze droomtuin schakelden de eigenaars, Gerhard en Jacobina, tuinontwerper Stefan Jaspers in. Hij ging aan de slag met organische lijnen: een niervormig gazon, een rond terras, een ronde vijver in de zijtuin en overal slingerende paden door de borders naar verschillende terrassen. "In elke tuin is het belangrijk dat de route erdoorheen een belevenis wordt", legt Stefan uit. "Er mag veel variatie zijn, want tijdens je wandeling zie je dan verschillende beplantingen. Je kunt even onder een boom gaan zitten of op een kei

ONLINE

Download de
plattegrond op
www.buitenleven.nl

Ontwerper: Stefan Jaspers Tuin & Landschap

Waar: Hilversum (NH)

Grondsoort: zandgrond

Ligging: achtertuin op het westen

Afmetingen: 22 x 43 m

Aanleg: Booij Hoveniers

Legenda

1. Tuinschuur
2. Gazon
3. Borders
4. Vijver
5. Loungeterras
6. Muur met natuursteen
7. Watergoot
8. Overdekt terras en tuintrap
9. Zijtuin met ronde vijver
10. Voortuin met schaduwborder
11. Oprit

Bewegend water

Als water stroomt, komen de kwaliteiten ervan het sterkst naar voren: de helderheid, de beweging en het geluid. Dit is aantrekkelijk voor elke tuinbezoeker, maar zeker voor tuinvogels. Of het nu gaat om een bescheiden waterval, een klaterende fontein of een ruisende schuimbron, het geluid van water kan veel bijdragen aan de sfeer in een tuin. Water dat van een grote hoogte recht naar beneden stort, maakt veel lawaai. Dat is wel indrukwekkend, maar zelden fijn in een tuin. Veel aangenamer is het wanneer water in een beekloop tussen de stenen of door een goot kabbelt. Misschien is het in jouw tuin ook mogelijk om de regenpijp af te koppelen om het hemelwater door je tuin te laten stromen?

gaan staan. Het moet een ontdekkingsreis worden waarin je allerlei tuinsferen ervaart. De route naar het loungeterras is in deze tuin extra spannend, omdat je alleen via stapstenen over het water komt. Ik zorg er wel altijd voor dat er door de vormgeving en het gebruik van dezelfde materialen een mooie samenhang ontstaat en alles verband heeft met elkaar.” Grote, karaktervolle zwerfkeien zijn overal in het ontwerp te vinden. “Toen hier gegraven werd, kwamen er de mooiste keien boven, in allerlei maten en vormen, fantastisch. We hebben besloten om alle keien en de wat grotere stenen te bewaren om in de tuin te verwerken. Je ziet ze nu terug in de muurtjes. De grote keien liggen ook bij het water en als zitelement.” Op de paden ligt wit Limburgs grind en deels ook flagstones. Het terras is van keramische tegels. Om voor een mooi geheel te zorgen, is de trap met dezelfde tegels bekleed.

- 1 Op het loungeterras zit je heerlijk beschut en helemaal tussen de planten.
- 2 De uit de tuin opgegraven keien zijn langs de randen van de vijver gestapeld.
- 3 Voor de borders bij het terras zijn bloemen in warme kleuren gekozen.
- 4 Het loungeterras is alleen te bereiken via de stapstenen in de vijver.

Stromend water

De tuin loopt naar achteren ongeveer een meter af. Hierdoor was het mogelijk om interessante hoogteverschillen te maken én om regenwater vanaf de woning de tuin in te laten stromen. "Gerhard werkte voor het waterschap en woonde hiervoor aan het water. Heel toepasselijk dus om water in de tuin te brengen. Dat doe ik eigenlijk altijd wel, want water brengt zoveel leven in een tuin", vertelt Stefan. "Omdat we de regenpijp van het riool wilden afkoppelen, kwam ik op het idee om het regenwater ook te laten zien. De zeven meter lange watergoot is door een smid op maat gemaakt en daarna gepoedercoat. De goot rust op grote keien en lijkt zo te zweven boven de beplanting, die ik daar bewust laag heb gehouden." Het regenwater stroomt in de smalle vijver die het loungeterras aan twee kanten begrenst. Als contrast met de organische vormen heeft Stefan het terras en de vijver juist een rechthoekige vorm gegeven. Daarnaast is een lange, lage tuinmuur geplaatst, afgewerkt met de stenen die ook ter plekke uit de grond zijn gehaald. Stefan: "Met zo'n

TIP

Ga je een nieuwe tuin aanleggen? Kijk altijd eerst welke materialen en planten je opnieuw kunt gebruiken. Wel zo duurzaam.

robuuste muur maak je een groot gebaar, je plaatst een visueel heel stevig element. De muur heb ik echter bewust een stuk van de tuingrens af gezet. Erachter is nog veel groen en zo camoufleer je dus eigenlijk de tuingrens waardoor de ruimte groter lijkt. Achter de muur is de grond wat verhoogd, zo zit je op het loungeterras dus eigenlijk in een kom, dat geeft een heel gezellig en geborgen gevoel."

Drie tuinsferen

Gerhard en Jacobina wilden voor de aanleg graag met hun eigen hovenier werken. "Dat is prima natuurlijk", zegt Stefan, "maar ik wil er altijd graag bij zijn als een tuin wordt aangelegd. Het is fijn om alle details ter plekke goed te bespreken. Voordat ik tuin- en landschapsinrichting aan Hogeschool Larenstein ging studeren, ben ik opgeleid als hovenier. Het gaat niet alleen om de harde materialen, maar vooral over de beplanting. Voor deze tuin heb ik eerst goed in de

Niveaoverschillen maken

Zelfs een niveauverschil van 10-12 cm kan al een groot effect geven en je tuin groter doen lijken. Dankzij verschil in hoogte krijg je ook een ander perspectief. Ga maar eens op een bierkratje staan en bekijk je tuin opnieuw. Of ga eens heel laag zitten, vlak bij de beplanting. Ligt je tuin op een helling denk dan aan de verdeling in een aantal horizontale terrassen die door trappen met elkaar verbonden zijn.

- 5 Wolfsmelk (*Euphorbia griffithii*) bloeit in het voorjaar oranje, in de herfst kleurt het blad geel.
- 6 De bloementuin met achteraan sierkers *Prunus* 'The Bride'.
- 7 Het regenwater loopt via een op maat gemaakte goot in de vijver.
- 8 In de voortuin bloeit de warmrode vederdistel *Cirsium rivulare* 'Atropurpureum'.

buurt rondgekeken om te zien welke soorten het hier op de zandgrond goed doen. Ik gebruik graag bijzondere planten, daarmee maak je een unieke beplanting in de borders." De weelderige beplanting contrasteert prachtig met de architectonische elementen in deze tuin. "De beplanting heb ik opgedeeld in drie gebieden, elk met een eigen sfeer", legt Stefan uit. "Gebied één ligt rondom het terras bij de vijver. Het kleurenschema is warm met gele, oranje en rode bloemen. Hier heb ik veel structuurplanten toegepast, soorten met groot blad die voor een ingetogen sfeer zorgen. In het voorjaar bloeien er azalea's en pioenrozen, in de zomer vallen de eikenbladhortensia's op en in het najaar zijn er herfstkleuren van de azalea's en de papieresdoorn (*Acer griseum*). Deel twee noem ik de bloementuin, hier spelen rijk bloeiende vaste planten de hoofdrol. Het is een mix geworden van ooievaarsbek (*Geranium*), rode zonnehoed (*Echinacea*), salie, dropplant (*Agastache*) en voor kleur in het voorjaar paarse sieruien. Deel drie is de voortuin, hier is een grote magnolia de blikvanger. Eromheen heb ik grote groepen van één soort gemaakt, met onder andere sneeuwaster (*Aster divaricatus*), duizendknoop (*Persicaria*) en de wintergroene veldbies (*Luzula nivea*). Ertussen een mix van leuke bloeiers zoals vederdistel (*Cirsium*), ruit (*Thalictrum*) en paddelolie (*Tricyrtis*). De zijtuin heb ik rustig gehouden, hier speelt de beleving vanuit de woning de hoofdrol. Alle borders gaan mee met de seizoenen, bijna elke maand is er wel wat anders te zien. Een echte vierseizoenentuin dus." ❀

Voorjaar in Baselland

Geurige kersenbloesemroute in Zwitserland

Elk voorjaar kleurt het Zwitsere Baselland zachtroze en wit van de bloeiende kersenvormen. Dikke, bijna een eeuw oude hoogstambomen staan zij aan zij met jonge, ranke exemplaren. Fietsend of wandelend over de vele speciale bloesemroutes snuif je de zoete bloesemgeur op. Onderweg zijn er leuke stops in schilderachtige dorpen en boerderijwinkels met een keur aan regionale en huisgemaakte producten waaronder een unieke zachtrode kersenhoning.

TEKST MARGRIET DE GROOT FOTO'S TRUI HEINHUIS
MET MEDEWERKING VAN WWW.BASELLAND-TOURISMUS.CH EN WWW.SWITZERLAND.COM

Voor een magische kersenbloesemervaring hoef je niet naar Japan. Vlak over de grens met Duitsland biedt het Zwitserse Baselland velden vol bloeiende kersbomen in een sappig groen glooiend landschap. In het voorjaar trekken wandelaars en fietsers eropuit om van die bloesempracht te genieten. Er zijn diverse routes en rondwandelingen uitgezet die allemaal duidelijk zijn aangegeven. Een van de bloesemrondwandelingen begint bij het pittoreske witgepleisterde kerkje van Arisdorf, een route van acht kilometer. Voor het echte magische gevoel is een vroege start aan te bevelen. Flarden ochtendnevel omringen de donkere stammen waarboven de tere bloesems als roze wolken lijken te zweven. Met een beetje geluk doemen rond deze tijd ook de silhouetten van reeën op die de veilige beschutting van de omringende bossen hebben verlaten om gulzig van het hoge gras te grazen. Bezoek na de wandeling de indrukwekkende distilleerderij Ernst Zuber aan de rand van Arisdorf. Het familiebedrijf is gevestigd in een watermolen uit de vijftiende eeuw met grijze, houten luiken. Binnen staan blinkend gepoetste koperen stookketels die het fruit van de omliggende boeren verwerken. Het stoken van fruit begon begin vorige eeuw in een tijd dat de boeren hun oogst

Bloeitijd

Wie zeker wil zijn van bloeiende kersenbomen, kan terecht op de website van baselland-tourismus.ch: een 'bloeiticker' houdt bij waar en tot wanneer bloeiende kersenbomen te zien zijn. De eerste bloei kan al eind maart zijn en de laatste half mei, afhankelijk van het ras en de weersomstandigheden. Op de site staan ook diverse speciale wandel- en fietsroutes die langs de kersenbomen leiden.

niet verkocht kregen en toen maar besloten er sterke drank van te maken. De toen gangbare kleine, stevige kersen bleken er uitstekend voor geschikt. Andreas Gerber is de derde generatie stoker en gebruikt nog steeds het liefst kersen van de oude rassen. De opvallende kleurrijke etiketten op zijn flessen zijn van de hand van zijn moeder Rosmarie Gerber. In de winkel zijn haar kaarten en aquarellen te koop.

Rode kersenhoning

Deze regio is rijk aan historie, op bijna elke ver uitstekende rots of heuveltop lijkt wel een ruïne, kasteel of vesting te staan. De meeste zijn te bezichtigen en bieden een fraaie blik van bovenaf op de omringende bloeiende kersenbomen. Wat ook opvalt, zijn de vele boerderijen met een eigen boerderijwinkel vol huisgemaakt lekkers. Bijna alle boerderijen zijn kleinschalige gemengde bedrijven met wat vee, akkerbouw en fruitteelt. De boerderijwinkels hebben dan ook een rijk assortiment van zelfgerookt spek tot zelfgestookte schnaps. De winkel van Hof Langacker in Ramlingen heeft zelfs een ruim terras met koffiehoeke. Carola Degen is niet alleen boerin maar ook bloemiste, vandaar dat er in de winkel zoveel mooie, kleine ruikers en andere geurige geschenken staan. Ze is zichtbaar trots op hun verschillende soorten hoogstam kersenbomen. Rondom de boerderij staan jonge, laagstam kersenbomen aangeplant, maar verderop worden de oude rassen gekoesterd. Sommigen bomen zijn bijna tachtig jaar oud en dragen nog steeds veel vruchten: in een goed jaar levert zo'n boom honderd kilo kersen. Probleem is wel dat de oude hoogstambomen niet alleen arbeidsintensief zijn, maar ook relatief kleine kersen leveren die voor supermarkten niet interessant zijn. Consumenten geven de voorkeur aan grote kersen van de nieuwe rassen. Boerenbedrijven die de hoogstambomen en de oude streekassen willen behouden, moeten hun oogst dus zelf verkopen of verwerken tot jam, kersensap en sterkere dranken. Gelukkig beseft de overheid het belang van dit levend cultuurgoed en geeft ze boeren subsidie als ze hun hoogstambomen laten staan. Ook de familie Oberli van Hof Grutsch bij Niederdorf houdt vast aan hun vele hoogstambomen. Boer Lorenz Oberli heeft zo'n

honderd bijenvolken die voor de bestuiving zorgen. Zijn bijen maken naast de gangbare soorten honing ook een uniek product: rode kersenhoning. Officieel mag het geen honing worden genoemd omdat het niet van nectar wordt gemaakt. Uit tijdgebrek heeft Lorenz Oberli ooit een seizoen mislukte oogst en door de vogels aangetaste kersen laten hangen. Tot zijn verrassing kwamen er vervolgens zijn bijen op af die het sap opzogen en er kersenhoning van maakten. Sindsdien doet hij niet anders. De potjes vlogen weg en ook dit seizoen waren de meeste al op voorhand uitverkocht.

Pastoraal plaatje

De boer raadt een bijzondere attractie aan in het nabijgelegen stadje Liestal: de dertig meter hoge houten uitzichttoren Schleifenberg uit 1891, die na een behoorlijke klim inderdaad een geweldig 360 graden uitzicht biedt over het omringende Sissacher dal. Een op muizenjagende rode wouw scheert rakelings voorbij. Vanaf dit punt is ook goed de fietsroute te zien die richting het romantische kasteel Birseck bij Arlesheim gaat. Onderweg naar dit kasteel passeer je velden vol honderden bloeiende kersenheden. De bomen staan nog

De boerin en bloemiste is zichtbaar trots op haar verschillende soorten hoogstam kersenheden

Gratis openbaar vervoer

Hotelgasten in Baselland krijgen bij hun overnachting een gastenpas waarmee je gratis met het ov kan en aantrekkelijke kortingen krijgt op allerlei musea en attracties.

Voor meer informatie: baselland-tourismus.ch

niet in blad: hun kale, donkere stammen steken scherp af tegen de zachtblauwe lucht. Een buitengewoon pastoraal plaatje met schapen en koeien die op hun gemak onder de bomen door scharrelen en op die manier het gras in toom houden. Vanaf Liestal naar het kasteel, gaat de route eerst door een bosrijk gebied waar de bodem bedekt is met bloeiend daslook en paarse bosanemonen. Een verrassend contrast met het open landschap vol kersenbomen. De weg is lekker breed met vooral fietsers en wandelaars, er is nauwelijks gemotoriseerd verkeer. Af en toe passeert er een trekker. Het voorjaar hangt zwaar in de lucht, de boeren zijn druk bezig met maaien, gras schudden en het verzetten van jongvee.

Kwetterende vogels

De fietstocht leidt naar het historische dorp Arlesheim, het oudste en misschien wel mooiste dorp van de regio vol indrukwekkende gebouwen, leuke winkels en mooie pleintjes. Vlak bij kasteel Birseck dat hoog boven het dorp uittorent, is nog een kleiner, smal kasteel verscholen in het bos. Dit Burg Reichenstein is privé-eigendom en anders dan Birseck niet vrij toegankelijk, maar je kunt er wel mooie boswandelingen maken en genieten van de kwetterende vogels die volop in de weer zijn met hun nesten. Voor wie trek heeft gekregen: midden in Arlesheim staat een beroemd hotel-restaurant Zum Ochsen dat het vlees van eigen boerderij betreft en verderop in het dorp ook een slagerij heeft. Proef vooral de zelf getrokken heldere ossenstaartsoep met cognac en sherry. Doordeweeks staat er altijd een aantrekkelijk geprijsd dagmenu op de kaart.

Zicht op de besneeuwde Alpen

Nog meer kersenbloesempracht is verderop te vinden rondom het idyllische dorp Langenbruck. Dit is de hoogstgelegen plaats van de regio

Grootste iriscollectie van Europa

In de buurt, aan de rand van Bazel, ligt het indrukwekkende 13,5 hectare grote tuinencomplex Merian Gärten dat bekendstaat om Europa's grootste openbaar toegankelijke iriscollectie en om een rododendronvallei, romantisch vijverpad, Engelse landschapstuin en kassen met medicinale gewassen. Zie meriangaerten.ch

en staat door het zeer gevarieerde landschap bekend als wandelparadijs. Je kunt hier avontuurlijke tochten maken langs rotspartijen en snelstromende beekjes, maar ook ontspannen wandelen door licht heuvelachtig landelijk gebied vol kersenbomen en wijnbouw. Bij het schilderachtig gelegen Benedictijnerklooster Schöthal is zelfs een anderhalf uur durende wandeling door een heuvelachtige beeldentuin gecreëerd. Goede uitvalsbasis voor de overige routes is hotel Erica, een statig Jugendstilhotel met groot zonneterras met zicht op het dorp. Dit historische hotel is onlangs smaakvol verbouwd door de zussen Julia en Kathrin Fritsche. Ze bakken minstens drie verschillende taarten per dag voor passerende wandelaars en bieden hun voornamelijk Zwitserse gasten kamers met halfpension. Vanaf dit hotel beginnen verschillende [rond]wandelingen. Aanrader is de korte wandeling door het achterliggende bos over een smal pad vol knoestige boomwortels. Het ziet er op het eerste gezicht niet erg aantrekkelijk uit en het is ook opletten voor laaghangende takken en loszittende stenen. Net als je begint te twijfelen waar dit pad naartoe leidt, wijken de bomen en sta je op de top van een langgerekte heuvelrug. Het uitzicht is spectaculair. Je kunt tot 150 kilometer ver kijken. Vanaf dit punt is de helft van Zwitserland te zien: de Vogezen, de Jura en helemaal aan de einder de besneeuwde vierduizenders als de Jungfrau. Als uitnodigend welkom staan op deze plek picknickbanken en een grote bbq met aanmaakhout. Tijd om de rugzak uit te pakken en in alle rust te genieten van dit adembenemend panorama; in de verte eeuwige sneeuw en ter plekke lentebloesem. ❀

Paspoort

Naam: Kwekerij Pieters Planten

Soort kwekerij: Gespecialiseerd in schaduwplanten en bosplanten

Waar: Wapenveld (Gld)

Sinds: 2016

Ligging: In een deels ommuurde tuin, voorheen ingericht als paardenwei met stallen, maar ooit de kwekerij en moestuin van landgoed Winfried.

Grootte: 3000 m² met dit jaar een uitbreiding naar 4500 m².

Grondsoort: Met compost verbeterde zandgrond in de moederbedden. In potten kweekt Pieter met een eigen recept veenvrije grond met bark en compost.

Bijzonder: De kleurrijke verzameling bijzondere schaduwplanten, met onder meer grote collecties begonia, bosanemoon, drieblad, winterharde siergember, elfenbloem, varen en Disporum.

Meer info: De kwekerij is van maart t/m oktober geopend van donderdag t/m zaterdag en op afspraak.
www.pietersplanten.nl

Schaduwcollectie

Het hart van kweker Pieter Nijhoff klopt voor bijzondere schaduwplanten. Een mooie bloem is een bonus, want het zijn vooral de bladeren die voor hem de sier maken. Winterharde begonia's, sierrabarbers en drieblad in flamboyante formaten kleuren de kwekerij op de Veluwe bosbodem.

TEKST MIRJAM ENZERINK FOTO'S TRUI HEINHUIS

Bij Pieters Planten zorgt elk tray met vaste planten voor verwondering. De voorliefde van de kweker is duidelijk: hier draait het vooral om bijzonder blad. Omkrullend begoniablade met aan de onderzijde een landkaart van vuurrode aders. Chocoladebruin handvormig blad met diepe nerven van zilverkaarsen. Purperklokjesblaadjes als gele wolkjes met een rozerood lijnenspel. Maar ook stevige geveerde varens in allerlei formaten sieren de collectie. Pieter Nijhoff gaat ons voor langs zijn kratten vol schatten. Hij wijst vertoed op de gemarmerde bolle blaadjes van een traytje *Beesia calthifolia*, die doen denken aan kleine waterschildpadjes. Over de XL bladeren

van de sierrabarber *Rheum 'Red Herald'* is hij minstens zo enthousiast. Ze ontwikkelen zich uit vuurrode knoppen die volgens Pieter lijken op drakeneieren. "Het is fascinerend om te zien hoe hij zijn bladeren uitvouwt in het voorjaar. En hoe gróót ze worden; dat die nerven dat oppervlak kunnen dragen vind ik fascinerend." Een van de bladeren vertoont knaagsporen van een kevertje. Voor Pieter geen reden om hem uit de verkoop te halen. "Ik gebruik hier geen gif. Mijn klanten vragen ook bewust naar gifvrije planten. Dan moet je accepteren dat insecten af en toe een hapje mee-eten. Het voelt wel een beetje als mijn taak als kweker om tuiniers hier in voor te lichten."

Zij-instromer

Pieter groeide op in het bos op de Veluwe. Zijn vader verbeterde de arme zandgrond rondom en tuinierde er met opvallende

3

4

5

schaduwplanten als eenbes en bekervaren. “Ik herinner me nog dat ik *Uvularia grandiflora* toen al zo’n mooie verschijning vond. Dit familielid van de salomonszegel bloeit met hangende gele klokken.” En hoewel Pieter passie voelde voor de planten, maakte hij niet direct werk van zijn groene genen. “Ik werkte in de ICT, maar stond in mijn vrije tijd samen met mijn vader te tuinieren in het bos. Ook vermeerderde ik zelf plantjes, iets waar ik eigenlijk veel meer lol in had. Tien jaar geleden ben ik als zij-instromer het kwekersvak ingerold. En daar heb ik geen dag spijt van gehad.”

Toetje van de tuin

Aanvankelijk kweekte Pieter zijn planten op in het bos bij zijn ouderlijk huis. Daar specialiseerde hij zich in schaduwplanten. Vijf jaar geleden verhuisde hij naar landgoed Winfried bij Wapenveld, waar hij een oud, ommuurd perceel huurt. Met meer zonuren dan in het bos, verruimde Pieter zijn assortiment met een collectie zonminnende vaste planten als *Monarda*, *Crocsmia* en *Baptisia*. “Het leuke is dat het bloeiaccent zich hier ieder seizoen verschuift. In de lente is er al relatief veel te zien omdat de meeste schaduwplanten vroeg bloeien. Die profiteren van het zonlicht als het blad nog niet aan de bomen zit. Bij de zomerbloeiers is dan alleen nog maar blad te zien. Die stelen in de zomer de show. Dan zie je

5 favoriete schaduwplanten

- "Begonia is een heel leuk geslacht waar ook een paar redelijk winterharde soorten tussen zitten. *Begonia pedatifida* 'Nervures Rouges' heeft prachtig diep ingesneden blad met roze bloemen en heeft de laatste winters met glans doorstaan."
- "Ik heb heel enthousiast over een nieuwe aanwinst, *Carex scaposa*, een roze bloeiende zegge met wintergroen blad."
- "Ik probeer hier *Disporum* altijd te promoten, het elfenklokje. Dat is zo'n leuke plant die een beetje lijkt op salomonszegel. Sommige wandelen door de tuin, maar de *longistylum* is polvormend. 'Night Heron' is een mooie met heel donker blad."
- "*Isodon umbrosus* geeft paarsig blad en een mooie blauwe bloem die laat bloeit. Een heel mooie combinatie."
- "*Woodwardia unigemmata* is een prachtige varen die bladeren geeft die wel anderhalve meter lang kunnen worden. Mooi om hem in een pot of een helling te zetten, zodat de bladeren kunnen afhangen."

- 1 Pieter Nijhoff en zijn hond Floor voor het kweekkantoor, gevestigd in het oude koetshuis van landgoed Winfried in Wapenveld.
- 2 De kwekerij valt deels binnen de muren van de oude landgoedmoestuin, wat zorgt voor een microklimaat.
- 3 *Heuchera* 'Circus' springt er al vroeg in het voorjaar uit vanwege zijn goudgele, rood-geaderde blad.
- 4 Jan-op-de-preekstoel (*Arisaema costatum*) wordt ook wel Tibetaanse cobralelie genoemd vanwege de bloemvorm.
- 5 *Geranium* 'Wendy's Blush', een eigen cultivar van de Nederlandse kwekerij Kingfisher, is vernoemd naar de vrouw van de kweker.
- 6 Pieter is ieder voorjaar weer onder de indruk van de groeikracht van sierrabarber (*Rheum palmatum* 'Red Herald').
- 7 *Begonia grandis* subsp. *evansiana* is één van de meest winterharde tuinbegonia's.

5 x borders onder bomen

- “Begin met het verbeteren van de grond door organisch materiaal op te brengen. Zo maken de planten een goede start.”
- “De meeste schaduwplanten bloeien maar kort en vaak ook onopvallend. Waar je dus in de zon vooral op kleur tuiniert, kun je dat in de schaduw heel goed doen op bladvorm. Door al die verschillende vormen af te wisselen, kun je heel dynamische borders maken. Een klein rond blad naast een varen, een groter blad naast een grasje als Japans bosgras, *Hakonechloa macra*. Speel ook met verschillende bladkleuren en -tekeningen. Zo krijg je een spannende opbouw.”
- “Wil je graag bloeiende planten, kies dan voor soorten die het goed doen in de droge schaduw, als wolfsmelk (*Euphorbia amygdaloides* var. *robbiae*), prachtig en ijzersterk. *Iris foetidissima* is een favoriet omdat hij het op de lastigste plekken doet. In het najaar geeft de plant sierlijke oranje bessen in opvallende zaaddozen. *Trachystemon orientalis* is oriëntaalse komkommerkruid met groot blad. Zo'n taaie rakker die veel kan hebben.”
- “Een mooie geranium voor de droge schaduw is *Geranium nodosum* ‘Silverwood’, een langbloeiër die witte bloemen geeft. En ik ben heel enthousiast over de nieuwe ‘Tony Talisman’, die diepmagenta bloeit.”
- “Onder de bomen blijft de aarde relatief droog. Sproei daarom, zeker in het begin, regelmatig.”

klanten vooral daar tussen de bloemen lopen.” In het najaar nemen volgens Pieter de verkleurende tuinbegonia's het stokje over. Ook de grote collectie siergember die hier in moederbedden wortelt, bereikt dan de top qua kleur en geur. “Ik vind laatbloeiërs ontzettend leuk, zoals de *Isodons*. Op het moment dat de hele tuin klaar is, krijgen zij ineens massa's kleine blauwe bloemetjes. Het blad verkleurt dan naar paars. Een soort toetje van de tuin, noem ik dat. Net als monnikskap, die ook staat te stralen als de rest al is uitgedoofd.”

Rare stinkers

In de kratten vol jonge kweek spotten we in deze tijd van het jaar opvallend veel bloemen. “Grootbladige planten als sierrabarber, tafelblad en kettingvaren vind ik gaaf omdat ze een mooi effect hebben in de tuin. Maar het geeft me ook een kick als een plant iets extra's heeft. Zoals een aparte bloem.” We staan voor een krat met Jan-op-de-preekstoel, die bloeit met kleine cobraatjes die gestreepte pyjamajasjes dragen. “*Arisaema's* of cobralelies zijn heel wonderlijke planten”, aldus Pieter. “Het zijn prachtige bladplanten die mooi glimmen. Zo heb ik in de tuin de *Arisaema dahaiense* staan, die bijna een meter hoog wordt. Hij vormt een soort muizenstaart aan de bloem die helemaal over het blad heen groeit. Heel apart.” Volgens Pieter heeft de plant nog een bijzondere eigenschap: de geur. “Er zitten rare stinkers tussen. Die zitten dan ineens een dag helemaal vól vliegen die de bloem bestuiven. Fascinerend hoe dat werkt bij dit geslacht.” Pieter is altijd op zoek naar bijzonderheden. Zo ruilt hij regelmatig planten met collega-kwekers uit binnen- en buitenland. Ook op social media spot hij nieuwe aanwinsten. “Als er iets tussen staat wat ik niet ken, dan gaat het kriebelen”,

zegt Pieter lachend. Zoals de *Disporum* die een collega voor hem meebracht uit China. Pieter is dol op deze groep bosplanten die, net als salomonszegel, trosjes bloeiende klokjes vormen. “Via via krijg ik soms iets in handen wat niet in de handel is. Ik heb geen idee of daar topwerk uitkomt, maar het is het onderzoeken waard. En dat vind ik ook het leukste van dit vak. Iedereen kan trays met planten kopen van grote veredeleaars of plugbedrijven. Juist door zelf te onderzoeken en vermeerderen, krijg je originele planten voor de echte liefhebber.”

Lange adem

Achter Pieters planten schuilen mooie verhalen. Zo vertelt de kweker bevroren over het zaaien van zeldzame Chinese bosplanten, hetgeen een flink portie geduld vereist. Zoals bij voetblad, *Dysosma delavayi*, dat bijzondere stervormige bladeren maakt die dieprood gevlekt zijn. En de verzameling drieblad, *Trillium*, die zich gestaag uitbreidt. “In het

-
- 8 Pieter kweekt zo'n 750 verschillende soorten vaste planten.
 - 9 Twaalfgodenkruid (*Dodecatheon pulchellum* 'Red wings') bloeit met rode bloemen in pijlvorm. “In het Engels worden ze wel ‘Shooting Star’ genoemd.”
 - 10 Het blad van de Tibetaanse varen *Pteris wallichiana* komt laat boven maar is volgens Pieter een echte blikvanger in de tuin.
 - 11 In de stobbetuin experimenteert Pieter met schaduwplanten als deze *Begonia palmata* 'Tie Dye'.

12

13

14

TIP

Op 25 mei houdt Pieter een Pinksterplantenmarkt op de kwekerij waarbij zo'n 15 collega-kwekers hun collectie meenemen.

15

16

12 In de moederbedden bloeit de kogelbloem (*Trollius* 'Lemon Queen') met geeloranje bloemen. Rechts de bijzondere verschijning *Diphylleia cymosa*. Op de voorgrond Japans bosgras *Hakonechloa macra* 'All Gold'. "Een plant die je al vanaf dertig meter ziet staan, bewijst zichzelf."

13 *Begonia* 'Torsa' ontwikkelt decoratief groot blad en is goed winterhard.

14 Pieter voegt aaltjes toe aan het gietwater die helpen om slakken te bestrijden bij onder meer *Hosta* 'Fantasy Island'.

15 De weide achter de kwekerij wordt dit jaar bij de kwekerij betrokken, waarmee het oppervlak groeit naar 4500 m².

15 Pieter heeft een grote collectie drieblad, waaronder deze *Trillium vaseyi*, die bloeit met grote, roodbruine bloemen.

begin kocht ik wortelstokken uit Amerika. De soorten zaten dan altijd door elkaar. Het bleek allemaal roofgoed te zijn; planten die gewoon uit bossen worden geschept. Dat staat me tegen. En dan moet je gaan zaaien. Dat is een lang proces bij *Trillium*." Volgens Pieter kiemen de zaadjes pas na twee jaar, waarna zich eerst een grassprietje vormt en in de jaren erna de blaadjes. "Het duurt zes jaar voordat ik een plantje heb dat ik kan verkopen. Maar ik vind ze zó mooi, dat ik die lange adem er graag voor over heb. Het lijkt me een droom om een heel bos vol te hebben van Trilliums. Maar dat ga ik in mijn leven niet meer meemaken." Andere planten laten zich een stuk sneller vermeerderen door middel van scheuren of stekken. Zo groeit de collectie *Ypsilandra thibetica* door stukjes van het wintergroene blad in de aarde te steken. "Dit is ook een heel leuke bosplant die bloeit met een soort witte kwastjes met blauwe meeldraden. Hij kleurt oudroze als hij is uitgebloeid en ook dan is hij nog heel lang mooi. En hij geurt heel lekker." Pieters favoriete tuinbegonia's vermeerderen zich eveneens eenvoudig. "*Begonia grandis* maakt allemaal broedbolletjes in de bladoksels. Die knip ik in het najaar af en gooi ik in kistjes. Zo groeien ze in een paar maanden tijd uit tot een paar honderd nieuwe plantjes. En dat komt goed uit, want ze worden steeds populairder." ❀

ECHT GOEDE DINGEN VIND JE
NIET ZOMAAR OVERAL.

Ontdek de lente in Zuid-Tirol/Südtirol.

Waar elke stap een goede stap is: want in Zuid-Tirol worden paden
net zo goed onderhouden als onderlinge relaties.

suedtirol.info/lente

Met IVN de natuur in

Heggen vol leven

Op een bedrijventerrein in Amersfoort steken kantoormedewerkers de handen in de aarde. Ze planten heggen die niet alleen vogels, insecten en kleine zoogdieren aantrekken, maar ook het werkklimaat groener en gezonder maken. Een simpel initiatief blijkt het startpunt voor een boost aan biodiversiteit én een inspirerend voorbeeld voor andere ondernemers.

TEKST GEMMA VAN DEN BOOG FOTO'S BRAM WICKEL

Met IVN de natuur in

Natuur weer terugbrengen in het dagelijks leven van mensen. Dat is de missie van IVN Natuur-educatie. Belangrijk, want mens en natuur zijn de afgelopen decennia steeds verder van elkaar verwijderd geraakt. Veel mensen wonen in versteende steden en brengen dagelijks heel wat uren binnen door, veelal achter schermen. Het contact met de natuur is geminimaliseerd, terwijl de natuur zo belangrijk is voor onze gezondheid. Door beleving, educatie en tal van projecten, die mens en natuur verbinden, probeert IVN het tij te keren.

Stapels kluiten liggen klaar op een grasveld, op een bedrijventerrein aan de noordrand van Amersfoort. Hun blote wortels zijn liefdevol toegedekt met jute zakken. Het zijn heggen: meidoorn, liguster, Gelderse roos, vuilboom, haagbeuk, gele kornoelje en egelantier. Straks worden deze kluiten in de grond gezet. Op een plek die je misschien niet meteen verwacht: een industrieterrein, vol kantoorgebouwen en bedrijfspanden, pal aan een drukke rondweg waar het verkeer onophoudelijk langsraast. En het zijn geen hoveniers of groenwerkers die de schep in de aarde steken, maar kantoorpersoneel. Ook Madonna Schoonderwoerd, medewerker van het IT-bedrijf WilroffReitsma dat hier is gevestigd, is deze vrijdag achter haar laptop vandaan gekomen om de tuinhandschoenen aan te trekken. “Bedrijventerreinen zijn vaak saai, en er is veel beton”, zegt ze. “Maar bij ons komt daar verandering in.” Jantine Schinkelshoek van Stichting Hoopheggen, die het plantgoed regelde, beaamt dat: “Straks zoemt en krioelt het hier van het leven.” Een goede heg kan in vier jaar tijd vierhonderd soorten opleveren die je met het blote oog kunt zien, vertelt ze. “En dat zijn dan alleen nog maar de soorten die je overdag kunt waarnemen. Nachtvliners zijn bijvoorbeeld niet meegerekend. Magisch toch, hoe zo’n heg binnen heel korte tijd zorgt voor een boost aan biodiversiteit?”

Ook een heg bij jouw bedrijf?

Wist je dat één op de drie Nederlanders op een bedrijventerrein werkt? Misschien jij ook wel. En zeg nou zelf: als tuinliefhebber begin je je werkdag een stuk lekkerder op een werkplek die omringd is door groen. Wil jij 's ochtends ook begroet worden door fluitende vogels, frisse lucht en een groene heg? Meld jouw bedrijf dan aan voor de heggenactie Groen geeft energie.

Een paar tips:

1. Neem een kijkje op groengeeftenergie.nl. Hier kun je onder andere een brochure downloaden en video's bekijken.
2. Peil onder je collega's of het hen leuk lijkt om een groenere werkplek te krijgen.
3. Bespreek het met je collega's van de facilitaire dienst en het management.
4. Enthousiast? Vraag dan een adviesgesprek aan. IVN neemt contact met je op voor een afspraak.

De heggenplantactie wordt georganiseerd door IVN Natuureducatie en maakt deel uit van het programma Werklandschappen van de Toekomst, waarin IVN samen met ruim dertig partners werkt aan biodiversiteit, gezonde en klimaatbestendige bedrijventerreinen in Nederland.

Groene corridors

Tijd om aan de slag te gaan. De banen, zeker vijf parallelle rijen, zijn al ingefreesd in het gras. In duo's gaat het IT-personeel aan het werk: de een steekt de spade in de grond voor een kuiltje, de ander stopt de kluit erin. Om en om, in zigzagpatroon met een voetbreedte ertussen, de verschillende heggensoorten afwisselend geplant. Jantine: "Zo kunnen egeltjes zich er een weg doorheen banen. En de verschillende besjes en bloeiers trekken allerlei vogels en insecten aan." De heggen vormen groene corridors, waar dieren kunnen schuilen, rusten

en zich verplaatsen. Juist op plekken als deze is dat belangrijk: bedrijventerreinen zitten vaak aan de rand van de stad. Jantine: “Door ook hier plekken te creëren waar insecten en vogels kunnen neerstrijken, ontstaat er een natuurlijke verbinding tussen het stedelijke groen en het buitengebied.”

Vergroenen werkt aanstekelijk

In een mum van tijd is het driehoekige terrein gevuld met vijfhonderd heggen: 150 meter in totaal. En daar blijft het

niet bij, vertelt vastgoedeigenaar Bart Visser. Het vergroenen werkt aanstekelijk: “Deze heggenplantactie heeft ons geïnspireerd om meer te doen. Er komen nog vogelnestkastjes, een eendenkooi en insectenhôtels. Een groen dak boven het fietsenhok. En daar”, hij wijst naar de kant van de grote vijver, “zaaien we een hele strook in met kruidenrijke, inheemse bloemen. Goed voor de insecten.” Maar ook veel goeds voor het bedrijf zelf. Uit onderzoek blijkt dat werken in een groene omgeving stress verlaagt en de productiviteit vergroot. Ook is het terrein dankzij het stukje

Welke dieren houden van heggen?

Een heg trekt heel wat leven naar zich toe. Benieuwd welk leven?

Vogels

Biodiverse heggen vormen voor veel vogelsoorten een onmisbare levensader in het landschap. Ze bieden precies wat vogels nodig hebben: veiligheid, voedsel en nestgelegenheid.

- Merels, heggenmussen en winterkoningen kiezen dichte, doornige struiken als meidoorn of sleedoorn om in te broeden. Deze struiken beschermen hun nesten tegen roofdieren en menselijke verstoring. Bovendien zijn ze laag bij de grond en bieden ze dekking tijdens het foerageren.
- Vinken, groenlingen en putters worden aangetrokken door de zaden en bessen van bijvoorbeeld hondsroos, vlier of kornoelje. In het najaar zijn deze vruchten een belangrijke energiebron om de winter door te komen.
- Roodborstjes en zanglijsters zoeken hun voedsel (wormen, slakken en insecten) in de beschutte strooisellaag onder heggen. Die schaduwrijke bodem blijft langer vochtig en trekt meer bodemleven aan.

Kleine zoogdieren

In ons Nederlandse landschap zijn steeds minder ruige, veilige plekken te vinden voor kleine zoogdieren. Een biodiverse heg biedt precies die beschutting - en meer.

- Egels gebruiken heggen als veilige routes. In plaats van open terrein over te steken, kunnen ze via heggen onopgemerkt en beschermt van tuin naar tuin of van groenzone naar bedrijventerrein trekken. In de onderbegroeiing vinden ze insecten, slakken en wormen - hun favoriete kostje. En in een bladerhoop onder de heg maken ze graag hun nest of overwinteringsplek.
- Bosmuizen en veldmuizen graven hun holen vaak aan de voet van struiken. De wortels geven stevigheid aan hun gangenstelsel en een heg biedt bescherming tegen roofvogels. Ze voeden zich met zaden, bessen en insecten die in en rond de heg voorkomen.
- Wezels en hermelijnen (kleine roofdieren) profiteren indirect van de heg. Waar muizen leven, volgt hun natuurlijke predator. De heg vormt voor hen een jachtterrein en een veilige corridor tussen leefgebieden.
- Ook vleermuizen hebben baat bij heggen: ze gebruiken ze als navigatielijn door het landschap en jagen boven de heg op nachtvlinders en andere insecten.

... en nog veel meer!

En dan zijn er nog de vlinders, wilde bijen en andere dieren en insecten die profiteren van bloeiende struiken, zoals hondsroos, vlier of wilde liguster. Een biodiverse heg draagt dus bij aan de hele voedselketen. Wist je dat kikkers, padden en salamanders ook graag beschutting zoeken in een heg?

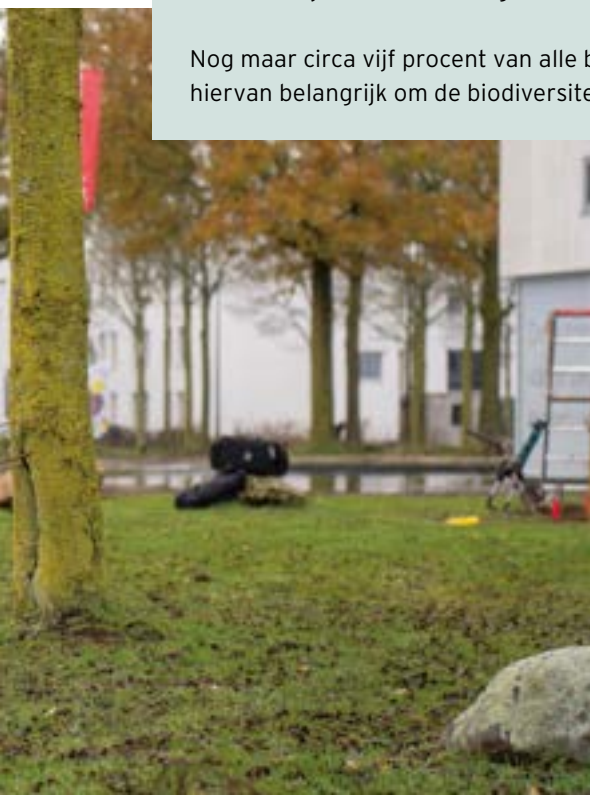

Autochtoon & inheems

De planten in de heggenpakketten voor de bedrijventerreinen zijn autochtoon én inheems. Autochtoon plantmateriaal zijn planten die van nature in een bepaald gebied voorkomen. Deze planten hebben zichzelf sinds de laatste ijstijd, soms met invloed van mensen, kunnen voortplanten en vermeerderen. Ze zijn genetisch zo aangepast aan de lokale omstandigheden dat ze optimaal passen binnen ons klimaat en zich kunnen aanpassen aan veranderingen in datzelfde klimaat. In de Nederlandse rassenlijst bomen staan alle autochtone planten van deze klimaatzone.

Autochtone planten spelen een belangrijke rol in het ondersteunen van de lokale biodiversiteit. Dit komt doordat ze genetisch goed afgestemd zijn op de specifieke kenmerken van het ecosysteem. Het gehele ecosysteem is namelijk afhankelijk van het bloeiritme van deze planten. Dit betekent dat autochtone planten op het juiste moment in bloei staan, zodat insecten kunnen bestuiven en dat ze op het juiste moment vruchten dragen, wat cruciaal is voor de vogels en de andere dieren die daar weer afhankelijk van zijn. Niet-autochtoon materiaal heeft vaak te vroege bloeitijden (als er nog geen insecten zijn) en bloeien tijdens perioden met nog vorstrisico. Daardoor is er ook het risico dat er geen vruchten zijn door bevriezing.

Nog maar circa vijf procent van alle bomen en planten in Nederland is autochtoon. Daarom is gebruik hiervan belangrijk om de biodiversiteit en het ecosysteem te herstellen.

natuur beter bestand tegen de gevolgen van klimaatverandering. Heggen zorgen voor schaduw en verkoeling, houden water vast in de bodem en zijn een natuurlijke buffer tegen wind en geluid. Over een paar maanden wil Bart de andere ondernemers op het bedrijventerrein uitnodigen om een kijkje te nemen. “Ik zie dat heggen en struiken het pand in waarde vermeerderen, leegstand helpen voorkomen en zorgen voor een prettigere werkomgeving. Een slimme ondernemer snapt dat dat een goede investering is.” Het terrein van Bart ligt op een zichtlocatie: een kruispunt waar woonwijken en het industrieterrein samenkomen. “Juist hier wil je laten zien wat mogelijk is”, vertelt Bart. “Niet alleen voor de buurt, maar ook om andere ondernemers te inspireren hun terrein te vergroenen.” En wie weet, verspreidt de heg zich zo steeds meer over de bedrijventerreinen van Nederland. ✿

Paspoort

Tuinnaam: 't Witte Huuske

Soort tuin: romantische cottagetuin met natuurlijke borders en speelse stapelmuurtjes

Waar: Eefde (GD)

Sinds: 1977

Ligging: rondom een oud boerderijtje uit 1890

Grootte: 2500 m²

Grondsoort: lemige zandgrond, verbeterd met eigen compost

Bijzonder: natuurlijke borders die aan elkaar worden gebreed door een grote collectie lentebloeiërs, diverse zelfgemaakte bouwwerken van oude stenen

Meer info: de tuin is niet meer geopend voor bezoekers

Buiten de perken

Al bijna vijftig jaar tuinieren Ton en Maria Rotteveel in een natuurlijke stijl die inmiddels een echte trend is. Hoogtepunt in de tuin is de lente, als tapijten van helleborussen, boshyacinten en narcissen borders en weides aan elkaar breien. Originele bouwwerken van recyclede materialen zorgen er voor romantische doorkijkjes en speelse hoogteverschillen.

TEKST MIRJAM ENZERINK FOTO'S TRUI HEINHUIS

De borders van Ton en Maria Rotteveel zijn al heel vroeg in het jaar opvallend weelderig en kleurrijk. Om frêle vroegbloeiërs als helleborus, sneeuwklokjes en winterakonetjes ruim baan te geven, schoont het echtpaar in het najaar de hele tuin op. Zo kunnen alle lievelingen in het vroege voorjaar ongehinderd naar het licht groeien. Het echtpaar kijkt reikhalzend uit naar de eerste lentebodes. “We zijn geen wintermensen”, bekent Maria. “De lente kan ons niet vroeg genoeg beginnen. Vandaar ook dat onze tuin vol staat met lentebloeiërs.” Al vanaf januari wandelt het stel iedere ochtend een rondje door de tuin. “We kunnen de bolletjes dan wel de grond uit kijken”, zegt Maria lachend. “Het is heerlijk om alle sneeuwklokjes en lenteklokjes te zien ontwaken. En hoe de helleborussen zich één voor één openen. Dankzij de besloten ligging van de tuin, die omringd is door bomen en hagen, bloeien ze ook veel vroeger dan elders in de buurt. En daar worden we ontzettend vrolijk van.” In april barst de tuin letterlijk uit zijn voegen. Stinzenplanten als daslook, bosanemonen en vogelmelk bloeien binnen en buiten de perken en steken niet zelden de paden over. Op die manier breien ze de verschillende borders op een natuurlijke manier aan elkaar. De tuiniers juichen de spontane uitbreiding toe, maar grijpen af en toe ook in. “Soms groeit het daslook zó dicht dat andere planten in de verdrukking raken”, vertelt Ton. “Ook winterakonetjes hebben de neiging om hele stroken te vormen. Dan graven we ze uit en maken we er andere tuiniers blij mee.” De eigen tuin groeit volgens de tuinier al aardig dicht. “Als we thuiskomen met een nieuwe plant van een kwekerij, lopen we vaak een beetje verloren rond, speurend naar een plekje.”

‘Dit huis brengt geluk’

Ton en Maria tuinieren al bijna vijftig jaar rondom een charmant wit boerderijtje aan de rand van Eefde. Voor Ton heeft ‘t Witte Huuske een speciale betekenis: zijn grootouders kwamen hier al in 1933 wonen. Twintig jaar later zag hij als kind voor het eerst de sneeuwkllokjes en bosanemoontjes bloeien in de tuin. En smulde hij van de taarten die zijn grootmoeder bakte van eigen appeloogst. “Eind jaren zeventig trokken we in bij mijn grootmoeder, destijds al in de negentig”, aldus Ton. “We hadden met ons gezin een aantal jaren in Tanzania gewoond en zochten een huis met een grote tuin. Vroeger zeiden mijn grootouders altijd: ‘Dit huis brengt geluk’. Dat ervaren wij hier zelf nu ook al bijna vijftig jaar.” De grote tuin leverde in het begin vooral veel rooiwerk op; brandnetels en bramen hadden er lang vrij spel. Voor Maria legde Ton al snel een plukbloementuin aan naast het huis, ingekaderd door buxushaagjes. “Vanaf het moment dat de bloemen bloeiden, mocht er niet meer worden geplukt”, zegt Ton lachend. “Dat vond Maria zonde.” De buxushaagjes zijn inmiddels vervangen door taxus. Middenin bloeien nog altijd Maria’s lievelingen: pioenrozen, irissen en grote witte pluimen zeekool (*Crambe cordifolia*).

TIP

Wacht met het maaien van een stinzenweide tot half juni, als de planten zich hebben uitgezaaid.

Vrolijke lenteweide

Vanaf de taxusparterres loopt een berceau van blauwereggen (*Wisteria sinensis*) richting de achtertuin. Nog even en de lavendelblauwe bloemtrossen vallen hier weer naar beneden. Het gazon aan de rechterzijde is in de loop der jaren uitgegroeid tot een vrolijke lenteweide. "Vroeger voetbalden onze kinderen hier, later speelden de kleinkinderen er op het gras", aldus Ton. "Nu zij wat ouder zijn, lopen ze netjes over de paden en krijgen planten de kans om zich te vestigen. Het bijzondere is, dat we hier nooit iets hebben geplant. De weide staat vól met kleine zelfstandigen die zich hier spontaan hebben gevestigd en uitgezaaid. Zoals *Cardamine bulbifera*, een pinksterbloemachtige die grappige broedbolletjes vormt, maar ook heel veel boerenkrokus en boterbloemen. Natuurlijk heb ik weleens een

helleborus wat meer de ruimte gegeven, maar verder heeft zich de weide zich heel natuurlijk ontwikkeld." Het geheim van de bloemenweelde zit 'm volgens Ton in het maaibeleid. "Ik heb jaren gewerkt bij de Plantenziektenkundige Dienst in Wageningen. Daar leerde ik dat je het best halverwege juni kunt maaien, omdat planten dan de kans krijgen om zich te zaaien. Voor Maria is dat vaak een maand te laat. Die ergert zich in mei aan het rommelige beeld dat ontstaat als alles is uitgebloeid. Ieder jaar vraag ik haar om tóch nog even geduld te hebben, want het resultaat is ernaar."

- 1 Een berceau van blauwereggen (*Wisteria sinensis*) verbindt de borders naast het huis met de achtertuin. In de weide ernaast ontluiken de eerste boterbloemen.
- 2 Honderden planten van lenteroos (*Helleborus orientalis*) hebben zich in vijftig jaar tijd spontaan vermeerderd en gekruist.
- 3 Doorkijkje vanaf de ruim 150 jaar oude lindeboom naar 't Witte Huuske. Op het terras staat onder meer een bloeiende kamerlinde.
- 4 Van oude stenen maakte Ton stapelmuurtjes rondom een zitkuil. Hier groeien kalkminnende soorten als varens en kattenkruid.
- 5 Wildemanskruid (*Pulsatilla vulgaris*) bloeit paars en heeft zilveren donsharen aan de bloemen en stengels.
- 6 In de voormalige moestuin is een weide aangelegd waarin stinzenplanten als boshyacint (*Hyacinthoides non-scripta*), slanke sleutelbloem (*Primula elatior*) en verschillende soorten narcissen zich naar hartenlust mogen uitzaaien. Links bloeit de goudrenet.

Rewilding avant la lettre

De natuurlijke tuinierstijl die Ton en Maria zelf ontwikkelden, is anno 2026 een echte trend. Onder de noemer 'Rewilding' geven steeds meer tuiniers de natuur de ruimte, met als doel het vergroten van de biodiversiteit. "Het grappige is, dat we altijd op deze natuurlijke manier hebben gewerkt", aldus Maria. "Ton vindt het heel belangrijk om gifvrij te werken voor alle insecten en andere beestjes in de tuin. Ook mogen er rommelige hoekjes zijn voor onder meer de ringslangen. Daarbij hebben we nooit gehouden van die aangeharkte perkjes op kleur. Alles krijgt hier een kans. 'Laat gaan', is een vaste uitspraak van ons. Toen we nog tuinbezoekers ontvingen, kwamen daar soms best opmerkingen over. Dan stoorde men zich aan de paardenbloemen. Tegelijkertijd hebben we ook mensen geïnspireerd, zoals een vaste bezoeker die zelf een heel nette tuin had. Hij ontdekte hier de schoonheid van een meer natuurlijke tuin en kon daardoor zelf de teugels ook wat laten vieren."

- 7 Naast Japanse sneeuwbal *Viburnum plicatum* 'Mariesii' is een rotstuinje aangelegd met onder meer verschillende droogteresistente planten, zoals wolfsmelk (*Euphorbia*) en vlambloem (*Phlox*).
- 8 Lelietjes-der-dalen (*Convallaria majalis*) breiden zich gestaag uit in de achtertuin.
- 9 Ton en Maria Rotteveel genieten iedere ochtend van een rondje door de tuin.
- 10 De lentetuin in een vaas, met onder meer witte dichtersnarcis *Narcissus poeticus* var. *recurvus* en het frisse geel van doorwaskervel (*Smyrniurn perfoliatum*).

9

Veilige geluksbrenger

Een beeldbepalende boom in de achtertuin is de ruim 150 jaar oude linde. Hij kreeg tijdens de Nationale Bomenverkiezing in 2023 de titel 'Veilige Geluksbrenger'. Een verwijzing naar een bijzonder verhaal dat zich hier afspeelde in de Tweede Wereldoorlog, weet Ton. "Mijn grootouders namen destijds onderduikers op, onder wie een Joods meisje dat medicijnen studeerde. Op mooie zomerse dagen klom ze via een ladder de boom in. Deze was zo dicht bebladerd, dat je haar niet kon zien zitten. Op die manier kon ze veilig genieten van de buitenlucht. Het meisje heeft de oorlog overleefd en is hier later nog eens op bezoek gekomen met haar man." De naam geluksbrenger verwijst volgens Ton ook naar het gebruik dat de lindeboom boze geesten zou verjagen. "Bij boerderijen werd vroeger om die reden vaak een lindeboom geplant. Wij genieten hier vooral van de schaduw die de boom geeft, pal op het zuiden. Zelfs in heel warme zomers blijft ons huis koel zonder airco."

10

Turf, cement en aarde

Door de hele tuin lopen smalle paadjes van oude waaltjes. Ton legde de steentjes eigenhandig in het cement. "Het leggen is een hele klus, maar daarna scheelt het je ontzettend veel onderhoud. Er kunnen zich namelijk geen planten meer uitzaaien in de voegen." Van oude steentjes maakte Ton verschillende bouwwerken in de tuin. Zo legde hij samen met de kinderen een zitkuil aan rondom een vuurplaats. De niveauverschillen worden overal groen overbrugd door kalkminnende planten, zoals verschillende soorten varens, muurbloemen, kattenkruid en rozenstruiken die al voor 1933 in de tuin stonden. "We kunnen hier al vroeg in het voorjaar zitten omdat dit terras zo fijn beschut ligt", vertelt Maria. "En in de zomer is het hier juist lekker koel." Ook voor verkoeling zorgt de oude badkuip met een tuinslangdouche onder de ooit zelf geënte appelboom. Na een dag in de tuin baddert Maria hier graag in het koude water. Daarbij kijkt ze uit op de fontein, nog een meesterstuk van Ton. "Maria duikelde op een markt in Frankrijk een mooi oud ornament op, dat hier uiteindelijk twintig jaar onder de heg heeft gelegen. Met mijn zoons heb ik er een heel bouwwerk omheen gemaakt." De fontein is samengesteld uit zelfgemaakt natuursteen naar Engels recept. Hiervoor mengde Ton twee delen zand, een deel cement en drie delen turfmolm, dat hij in mallen goot. "Na uitharding

11

- 11 Boshyacinten (*Hyacinthoides non-scripta*) breien de verschillende bloemenweides aan elkaar in de lente.
- 12 Ton bouwde samen met zijn zoons zelf een fontein van cement, turf en aarde.
- 13 Onder de pruimenboom mag het gazon in de lente dichtgroeien met alles wat zich hier spontaan uitzaait.
- 14 De gele dovenetel (*Lamium galeobdolon*) krijgt bezoek van een hommelt.
- 15 Naast het huis ligt de voormalige bloementuin van Maria met parterres van taxus, gevuld met onder meer boompioen, irissen, zeekool (*Crambe cordifolia*) en vlambloemen (*Phlox*).

5x favoriet

- "De zeekool (*Crambe cordifolia*) doet het hier heel goed en wordt wel twee meter hoog. Ze staan op verschillende plekken en zorgen voor fonteinen witte bloemetjes."
- "De tuin staat vol verschillende soorten lenteroos (*Helleborus orientalis*) die zich spontaan hebben vermeerderd. De massale bloei is echt een feestje."
- "De dichtersnarcis *Narcis poeticus* var. *recurvus* bloeit mooi wit in mei en ruikt heerlijk."
- "De Japanse grootbloemige kornoelje (*Cornus kousa*) in de voortuin bloeit met grote witte vlinders, een pláátje."
- "Een van de klapstukken in de tuin zijn acacia's (*Robinia pseudoacacia*). Dat waren al flinke bomen toen mijn grootouders hier kwamen wonen. Ze bloeien wit en kleuren goud als de zon ondergaat."

12

TIP

Een bloeiende heester met een opvallende bloemkleur zorgt voor dieptewerking in de tuin.

14

15

bewerkten we de stenen met een kaphamer waardoor ze een natuurlijker uitstraling kregen. Daarnaast is de fontein in de loop der jaren mooi bemost, waardoor het uiterlijk verweerd lijkt.”

Onder de bloesemkroon

Ook in de tweede helft van de tuin, de voormalige moestuin, ligt een prachtige natuurlijke weide. Hier maait Ton paden langs volumineuze eilanden, die in het voorjaar gevuld zijn met onder meer vogelmelk, narcissen, lievevrouwebedstro en slanke sleutelbloemen. “In mei bloeit hier de dichtersnarcis massaal, dat is écht een plaatje”, vertelt Maria. “We planten in de tuin nauwelijks nog bolletjes uit, maar van deze geurende narcis stoppen we er ieder jaar weer een paar in de grond.” Onder een oude goudrenet vormt zich een lichtblauwe vlek van boshyacinten. De varens en toeven fluitenkruid die erbovenuit piepen, hebben inmiddels ook bezit genomen van het rieten bankje onder de bloesemkroon. “Ik was helemaal verliefd op dat bankje toen ik het zag bij de Bijenkorf”, herinnert Maria zich. “Maar we zaten midden in een verbouwing en Ton vond het onzin om het te kopen. Ik kreeg het maar niet uit mijn hoofd. Toen ik naar de winkel belde, bleek het al verkocht. Ik was zó teleurgesteld. Tot ik op mijn verjaardag het bankje kreeg van Ton. Hij had het dus gekocht, als verrassing voor mij. Hij heeft het boven op de auto moeten pakken om het te kunnen vervoeren. Het bankje valt inmiddels bijna uit elkaar, maar is nog altijd heel speciaal voor mij.”✿

Pluimstaart in het bos

Van de 260 soorten eekhoorns ter wereld, van de reuzeneekhoorn in India (een meter lang!) tot vliegende eekhoorns in Indonesië, kennen wij in Nederland de rode eekhoorn. Met zijn kastanjebruine vacht en borstelige pluimstaart is dit dier een feest om te zien.

TEKST KIRSTEN DORRESTIJN FOTO'S ADOBESTOCK, ANNEKE VAN PROOIJEN

In Nederland leven naar schatting zo'n 30.000 tot 100.000 rode eekhoorns. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos. Soms rennen ze rond in tuinen, parken, op begraafplaatsen of andere stukjes groen met bomen. Ook villawijken zijn geliefd. De eekhoorn is geen nachtdier: 's ochtends is hij actief en daarna aan het eind van de middag weer. 's Middags houdt de eekhoorn een siësta. Dan rust hij uit voor zijn acrobatiek. Een eekhoorn kan namelijk wel zes meter ver springen. Hij spreidt daarbij zijn voor- en achterpootjes wijd uit, waardoor zijn losse vel strakgetrokken wordt. Zo krijgt hij een soort vleugels. Zijn staart gebruikt hij om zijn evenwicht te houden én om te sturen, als een soort roer. De eekhoorn rent met gemak over dunne takjes, schiet razendsnel door een boomkroon en springt op grote hoogte van boom naar boom. Bijna geen enkel ander dier weet dit zo handig en soepel te doen als de eekhoorn.

Winterrust

Net als andere dieren kunnen ook eekhoorns geplaagd worden door ziektes of voedselgebrek. In jaren dat er veel eikels en beukenootjes te hamsteren zijn, herstellen de populaties zich vanzelf. Bij langdurige sneeuwval blijven deze dieren – net als bij regen, storm of ijzel – lekker in hun warme nest. Deze winterrust duurt hooguit enkele dagen. In de winter krijgen eekhoorns

A close-up photograph of a red squirrel with a large, bushy tail, sitting on a rough, textured log. The squirrel is looking towards the left of the frame. The background is a soft, out-of-focus brown.

Eekhoorn in nood

Het gebeurt soms dat eekhoorns naar mensen toe komen als ze hongerig, dorstig of koud zijn. Kijk uit met vastpakken: een volwassen eekhoorn kan hard bijten. Jonge eekhoorns niet, die kun je zo vasthouden. Zet hem in een doos met luchtgaten. Geef hem water, appel of komkommer. Maak een kruik door een flesje heet water met een handdoek eromheen bij hem te leggen en rijd naar een eekhoornopvang.

pluimpjes op hun oren om zich te beschermen tegen de kou en kunnen ze dankzij hun uitstekende neus de voedselvoorraden die ze verzameld hebben, gemakkelijk opsporen.

Speurneus

Net als hun verre familieleden de hamsters leggen eekhoorns in de herfst een voedselvoorraad aan: ze verstoppert op honderden plekken noten, zaden en eikels. Bij het verslepen houdt de eekhoorn de lekkernij in zijn bek. Hij graaft met zijn voorpootjes een kuultje in de grond, bedekt zijn buit met wat grond of bladeren en stampt het geheel aan met zijn pootjes en neus. Met zijn goede speurneus weet de eekhoorn de meeste voorraden terug te vinden. Maar sommige vergeet hij. Die noten en zaden kunnen uitgroeien tot nieuwe bomen. Zo helpt de eekhoorn de bosbouw. Een eekhoorn kan zelfs bij een nootje dat nog in de schil zit, ruiken of het al dan niet rot is.

Niet dol op eikels

Als een eekhoorn wil eten, gaat hij rustig op zijn billen zitten en houdt hij zijn voedsel met zijn voorpootjes vast. Met zijn staart over zijn kop, gaat hij zitten knagen, bij voorkeur op een hoge plek. Met zijn scherpe voortanden kraakt hij de harde bast van noten. Eikels eet dit diertje overigens alleen als er niets anders te vinden is. Want

Tips om eekhoorns te zien

- Ga 's ochtends vroeg of juist aan het eind van de middag op pad. Midden op de dag doen eekhoorns een dutje.
- Gebruik je oren als je door het bos loopt. Hoor je iets ritselen? Het kan weleens een springende eekhoorn zijn!
- Zie je een groot, bolvormig nest? Het kan weleens een eekhoornnest zijn.
- Een afgekloven dennenappel, waar de schubben af zijn, kan het werk van een eekhoorn zijn. Eekhoorns bijten de schubben ervan af om bij de zaden te kunnen.
- Eekhoorns zitten meestal best ver weg, hoog in de boom of verderop op de grond. Gebruik je verrekijker om de eekhoorn goed te kunnen bekijken. Zo zie je zijn glanzende vacht en andere mooie details. Wat is een eekhoorn toch prachtig!

hoewel 'eek' uit de naam 'eekhoorn' van 'eik' komt, zijn eekhoorns helemaal niet zo dol op eikels. Die kunnen ze namelijk moeilijk verteren, vooral als de eikel nog niet helemaal rijp is. Nee, liever ziet hij noten en zaden op zijn menu.

Bolvormig nest

Eekhoorns bouwen hun bolvormig nest van takjes en bladeren op minstens vijf meter hoogte. Het nest heeft

Wat kun je doen voor eekhoorns?

Als je weleens eekhoorns in je tuin ziet, kun je ze een handje helpen door eten neer te leggen. Eekhoorns leren snel waar ze eten kunnen vinden. Dit kun je bijvoorbeeld klaarleggen:

- Hazelnoten
- Walnoten (met bast)
- Zonnebloempitten
- Groente of fruit (denk aan rozijnen, stukjes appel of wortel)
- Champignons

Er zijn speciale voerhuisjes voor eekhoorns te koop, met een klepje zodat vogels er niet bij kunnen. Zet ook een (ondiepe) schaal water neer, om uit te drinken. In winkels zijn slaaphuisjes voor eekhoorns verkrijgbaar, of je kunt er aan de hand van bouwtekeningen op internet zelf een timmeren.

meestal twee gaten: een waar de eekhoorn binnenkomt en een waar hij door kan vluchten, mocht er een ongenode gast binnenkomen. Vanbinnen bekleedt de eekhoorn zijn nest met reepjes gras, mos, bast, wol en veren. Als het buiten bijna vriest, kan het in het eekhoornnest soms wel twintig graden zijn. De eekhoorn heeft een hoofdnest waarin hij slaapt en rust, dat is het sterkst. Daarnaast heeft hij vijf tot tien kleinere 'reservenesten'. Als er veel vlooien in het hoofdnest zitten of als het verwoest is door de wind, verhuist de eekhoorn naar een van zijn reservenesten. In de paring-periode, tussen december en februari, maken de mannetjes indruk door met hun staart te zwaaien en de haren van zijn

rug rechtop te zetten. Het mannetje dat het meest in de smaak valt, mag in het nest van het vrouwtje slapen. Daarna zoekt hij zijn eigen leefgebied weer op.

Lastige prooi

Eekhoorns rennen spiraalsgewijs in een boom omhoog om aan een vijand te ontsnappen. Let er maar eens op: als een eekhoorn jou in het bos opmerkt, verschuilt hij zich aan de andere kant van de boomstam zodra je verderloopt. Door zijn snelle bewegingen is de eekhoorn een lastige prooi. Toch kunnen sommige dieren hem vangen, zoals marter, (roof)vogel, das, wolf, hond

Boek: De rode eekhoorn

De schrijver van dit artikel, Kirsten Dorrestijn, schreef een informatief kinderboek over eekhoorns: *De rode eekhoorn*. Het verschijnt in april 2026 bij Uitgeverij Kluitman.

en kat. Vooral jonge, net zelfstandige eekhoorns vallen vaak ten prooi aan vijanden. Ook in het verkeer vallen helaas veel slachtoffers. Om die reden worden op steeds meer plekken over drukke wegen speciale eekhoornbruggen van touw opgehangen.

Eekhoornopvang

In het Gelderse Lunteren ontmoeten we Brigitte van Bennekom. Zij vangt al twintig jaar eekhoorns op. Het gaat om jonge eekhoorns die uit de boom zijn gevallen of die hulp zochten bij voorbijgangers door tegen hun broekspijp op te klimmen. Brigitte klikt een kooi open en steekt haar hand erin. Ze tilt de

bovenste flap van een fleeezakje op. Een bruin hoopje van vijf opgekrulde eekhoorns wordt zichtbaar. Ze liggen lekker warm tegen elkaar. Eén eekhoorn is zo diep in slaap, dat hij niks door heeft. De andere kijken met hun zwarte kraalootjes op. Brigitte aait zachtjes het ruggetje van een jonge eekhoorn. Met zijn twee voorpootjes pakt hij haar vinger vast en besnuffelt hem nieuwsgierig. De pluimstaartjes van deze jonge diertjes zijn voor eekhoornbegrippen nog klein. Deze eekhoortjes hebben allemaal een net andere tint vacht, de ene wat grijzer dan de ander. "Dit zijn geen broertjes of zusjes", legt Brigitte uit, "ze zijn allemaal op een andere locatie gevonden." Deze jonkies zijn tussen de zes en acht weken oud. Brigitte zet ze expres bij elkaar, omdat eekhoornbroertjes en -zusjes in de natuur het eerste jaar ook bij elkaar blijven. Zo maakt ze als het ware nieuwe families. Zodra ze allemaal zijn opgeknapt, wordt het pleeggezin in de natuur uitgezet. Ook al krijgen deze eekhoortjes nog de fles, in het hok liggen ook kapotte hazelnootjes, waar de dieren al aan geknabbeld hebben. Zo leren ze langzaam wennen aan vast voedsel. Volgens Brigitte hebben alle eekhoorns een eigen karakter: de ene is nieuwsgierig, de ander angstig of afstandelijk. "Ze zijn ontegenwoordig eigenzinnig. Daar hou ik wel van. Tijdens het fles geven zie ik een eekhoorn soms al kijken hoe hij kan ontsnappen. Ik moet altijd opletten dat ik slimmer ben dan het beest." ❀

Groene vingers

TEKST MIRJAM ENZERINK

TUINAGENDA | WORKSHOPS | TUINSHOPPING | TIPS

9x waardplanten

Als je vlinders naar je tuin wilt lokken, zit je goed met planten, heesters en bomen die veel nectar produceren als ze bloeien. Met waardplanten ga je een stapje verder. Op deze 'gastheren' zetten specifieke vlindersoorten namelijk hun eitjes af, zodat de rupsen voldoende voedsel hebben als ze uit het ei kruipen. Veel inheemse vlinders zijn op deze manier afhankelijk van inheemse planten voor de voortplanting. Zo is de grote brandnetel cruciaal voor onder meer de dagpauwoog, atalanta, kleine vos en gehakelde aurelia. Kijk dus niet alleen naar schoonheid van de plant als je een vlindervriendelijke border wilt aanplanten. Met deze negen waardplanten zorg je voor een biodivers vlinderparadijs in je tuin. Op de website van de Vlinderstichting vind je nog veel meer waardplanten.

FOTO WILTRUD/ADOBE STOCK

FOTO IVERDE

2

FOTO ALEC/ADOBESTOCK

3

4

FOTO HENRI KOSKINEN/ADOBESTOCK

5

FOTO IVERDE

1. De rups van de koninginnenpage is dol op het loof van onder meer venkel (*Foeniculum vulgare*), grote engelwortel en wortels.
2. Verschillende nachtvinders zetten hun eitjes af op koninginnenkruid (*Eupatorium cannabinum*), maar de nectar lokt ook dagvlinders.

3. Met het bosviooltje (*Viola riviniana*) lok je onder meer de grote parelmoervlinder en zilveren maan naar je tuin.
4. Geel walstro (*Galium verum*) is geliefd bij de rupsen van de kolibrievlinder en het klein avondrood.

FOTO CUHLE-FOTOS/ADOBESTOCK

6

FOTO EOPICTURES/ADOBESTOCK

7

FOTO TIMBALDWIN/ADOBESTOCK

8

FOTO PHOTOFEY/ADOBESTOCK

9

5. Nachtvinders drinken van de nectar van de rode spoorbloem (*Centranthus ruber*) en zetten er hun eitjes op af.
6. Wil je citroenvinders in je tuin? Plant dan een vuilboom of sporekhouw (*Rhamnus frangula*).
7. Het oranjetipje eet de bloemen en blaadjes van onder meer damastbloem (*Hesperis matronalis*) en pinksterbloem (*Cardamine pratensis*).

8. De grote brandnetel (*Urtica dioica*) is onmisbaar voor dagvlinders als dagpauwoog, atalanta, kleine vos en gehakelde aurelia.
9. Het geraniumblauwtje en bruin blauwtje zijn afhankelijk van beemdooievaarsbek (*Geranium pratense*).

TUINAGENDA

17 MEI | Eetbare planten

Voor de tiende keer verzorgt De Tuinen van Weldadigheid een plantjesmarkt rondom de monumentale boerderij Essererf in Veenhuizen. Alles draait hierbij om biologische eetbare planten; van bijzondere groenten, knollen en kruiden tot fruitstruiken en voedselbosplanten. Er zijn zo'n 25 standhouders aanwezig met zaden, planten en tuinbenodigdheden. Ook geven de eigenaars rondleidingen door de Tuinen en organiseren ze verschillende activiteiten. detuinenvanweldadigheid.nl

27 APR | Plantenmarkt

Geen vrijmarkt maar een plantenmarkt op Koningsdag bij 't Gouden Kwekeriek in Susteren. Inmiddels een jaarlijkse traditie, waarbij je kwekers en liefhebbers ontmoet die met veel passie vertellen over hun vak of hobby. Met een kleurrijk sortiment planten, waaronder kruiden, vaste planten, bloembollen en kuipplanten. Ook vind je er materialen als potten, gereedschap en tijdschriften. In het Tuin-café kun je proeven van koffie en huisgemaakt gebak.

17 MEI | Tuinen rond Deventer

Tijdens een zondag tuinstruinen rond Deventer passeer je zes heel verschillende tuinen. Zoals de liefhebberstuin Buut'n(H)of bij Lettele, waar een hoofdrol is weggelegd voor vogels. Ieder jaar tellen de eigenaren circa veertig soorten die hier komen foerageren en broeden. Er zijn onder meer Engelse borders aangelegd en muurtjes van oude bakstenen gemaakt. De Tuin bij Olst heeft een oppervlakte van 1,2 hectare met onder meer een bostuin vol sleutelbloemen en een wilde bloemenweide met orchideeën. Ook vind je hier een grote verzameling subtropische kuipplanten. Meer informatie over de route staat op bezoekmijntuin.nl

25 MEI | Exotische karakters

Op zoek naar exotische planten voor je huis of tuin? Grote kans dat je slaagt tijdens een bezoekje aan de jaarlijks Exotische Plantenbeurs bij de Gasthuishoeve in Sint-Oedenrode. Zo'n veertig kwekers/standhouders stellen dan een groot assortiment exotische planten en toebehoren tentoon. Initiatiefnemer van de markt is Bart van Kaathoven, die de binnentuin van de hoeve verzorgt. Zijn broer Tom is tijdens de markt aanwezig met vissen en beantwoordt vragen over vijvers. gasthuishoeve.nl

‘De beste tuinen voelen alsof ze onderdeel zijn van het landschap’

*Dan Pearson,
Engelse landschapontwerper*

8-10 MEI | Goed gekruid

In het Park van Beervelde tussen Antwerpen en Gent wordt twee keer per jaar een groots tuinfeest gevierd. Tijdens deze lente-editie is het thema Gekruid. Je vindt er verschillende exposanten uit binnen- en buitenland die kruidenplanten verkopen, maar ook producten verwerken op basis van kruiden. Daarnaast bevinden zich onder de 240 exposanten overwegend gespecialiseerde kwekers van vaste planten, heesters en bomen. Tip: er is een plantencrèche die al je verworven schatten gratis vervoert naar de uitgang. parkvanbeervelde.be/nl

WORKSHOPS

Vaste planten combineren

Wat: tweedaagse workshop beplantingsplan maken

Wanneer: 30 mei en 5 september 2026

Waar: De Tuinen van Mien Ruys, Dedemsvaart (OV)

Kosten: € 197,50 (incl. koffie/thee en lekkers, vegetarische lunches en een beplantingsplannenboekje)

Info: tuinenmienruys.nl

De Tuinen van Mien Ruys zijn al decennia een inspiratiebron voor tuiniers. Tijdens deze workshop leert hoofdtuinvrouw Conny den Hollander je hoe je vaste planten op een mooie en doordachte manier combineert. Op de eerste workshopdag ontdek je de basisprincipes van een beplantingsontwerp, hoe je kleuren en vormen combineert en hoe je een plan maakt dat het hele jaar door interessant blijft. Tijdens een rondleiding ervaar je hoe planten in de praktijk groeien, bloeien en samenwerken. Thuis ga je aan de slag met een opdracht, die je tijdens de tweede workshopdag uitvoerig bespreekt. Ook dan ga je de tuinen in, om te zien hoe planten zich ontwikkelen door de seizoenen heen.

Leren composteren

Wat: workshop compost maken

Wanneer: 24 mei 2026 (10-12 uur)

Waar: Stadsuiderij NoordOogst, Amsterdam (NH)

Kosten: € 25

Info: stadstuiderijnoordoogst.nl

Tijdens deze workshop leer je de basisprincipes van composteren. Zo ontdek je methoden als het wormenhotel, bokashi en het composteren met behulp van composthoppen en bakken. Je leert hoe je een goede composthoop opzet, wat er allemaal wel en niet in de compostbak kan, en wat de compost vervolgens doet met je tuin of balkonplanten. Na afloop heb je voldoende praktische handvatten om thuis aan de slag te gaan met composteren.

Tijdens de laatste zondag van april wordt de Internationale Dag van de Paardenbloem gevierd om het belang van deze inheemse plant te onderstrepen

Tuinfotografie

Wat: workshop fotograferen met je smartphone

Wanneer: 23 mei 2026 (9.30-12 uur)

Waar: Hortus Overzee, Den Helder (NH)

Kosten: € 44,95

Info: hortusoverzee.nl, eckkies.nl

Smartphonefotograaf Fred van Eck leert je de fijne kneepjes van telefoonfotografie bij Hortus Overzee. Je gaat op pad in deze botanische tuin en leert scherpstellen op bijzondere planten en bloemen en ontdekt hoe je de belichting kunt instellen. Ook fotograferen bij avondlicht komt aan bod. Iedereen kan meedoen aan de workshop, ongeacht het merk smartphone. In deze Hortus vind je onder meer een Japanse tuin, orangerie, vlindertuin met passiebloemvlinders en verschillende kassen.

TUINSHOPPING

Vurig karakter

Nieuw in de collectie van Natural Bulbs is *Dahlia* 'Little Rascal'. Met vurige bloemen en contrasterend donker blad. Biologisch gekweekt, dus veilig voor insecten. € 6,99 per knol via naturalbulbs.nl

Pop-upterras

De kunststof stoelen Jovia van Sweeek zijn licht en stapelbaar; handig voor een pop-upterras in de zon. Verkrijgbaar in zes vrolijke kleuren, waaronder terracotta en roze. € 219,99 voor een set van vier, sweeek.nl

Zaadje voor zaadje

Dankzij deze zaaddispenser van Esschert Design zaai je nauwkeurig in potjes of een zaai-bed. Door het deksel te draaien, kun je de openingsgrootte aanpassen; van fijn naar grof. € 4,95 via trendsandvision.nl

Slakkenproof

Met dit dubbel gevlochten koperdraad van Nature bescherm je kwetsbare planten in de moes- en bloementuin tegen slakken-vraat. Een rol van vier meter (127 mm) kost € 11,99. Verkrijgbaar bij tuincentra en bouwmarkten.

Bamboe en dennenhout

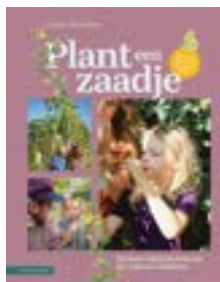
Met dit handgeknoopte bamboetasje gevuld met plantlabels maak je elke tuinliefhebber blij. Met achttien labels van dennen-hout, inclusief potlood. € 11,51 via bloomling.nl

Watervogels

De terracotta vogels van Esschert Design geven langzaam water af als je ze bij potplanten steekt. Via de open snavels vul je ze makkelijk bij. Formaat: 11,8 x 6,4 x 20,2. € 12,95 voor een set van drie, trendsandvision.nl

5X NIEUWE TUINBOEKEN VOOR EEN INSPIRERENDE LENTE

1. *Plant een zaadje*

Een natuurlijke moestuin is een mooi startpunt om de liefde voor de natuur aan te wakkeren bij kinderen. In *Plant een zaadje* laat docent en theatermaker Lidion Zierikzee zien hoe je samen zaait, oogst, proeft én verwondert, het hele jaar door. € 32,95, knnvuitgeverij.nl

2. *Haal meer uit je moestuin*

Met vijftig creatieve en duurzame projecten, van slimme moestuinbakken tot insectenhoeven van gerecycled materiaal,

maakt moestuinexpert Floor Korte moestuinieren praktisch en vooral leuk. Een mooie manier om de biodiversiteit in je tuin te vergroten en deze nog duurzamer te maken. € 25, kosmosuitgevers.nl

3. *Het grote tuinontwerpboek*

Praktisch en inspirerend handboek over het inrichten van een buitenruimte; of je nu tuiniert op een balkon of een stadstuin. De Zweedse stylingexpert Frida Ramstedt leert je hoe je binnen en buiten in

elkaar laat overvloeien. € 29,99, atlascontact.nl

4. *Boerderij in je rijtjeshuis*

Lisa Moll begon vijf jaar geleden met drie tomatenplantjes en wat aardbeien op de vensterbank. Inmiddels heeft ze een voorraadkast waar ze het hele eigen oogstjaar uit kan eten. Ze deelt haar ervaringen in kweken en conserveren stap voor stap. Met handige lijstjes, kweekkalenders, QR-codes naar video's en vele tips en tricks. € 24,99, forteuitgevers.nl

5. *Welke plant waar*

De experts van de Engelse Royal Horticultural Society stelden dit praktische naslagwerk samen, waarbij ze meer dan drieduizend planten bespreken. Je ontdekt welke omstandigheden het best aansluiten bij je favorieten; van schaduw naar zon, van natte tot droge voeten. Ook komen er planten aan bod die opgewassen zijn tegen het veranderende klimaat. En er is uiteraard aandacht voor soorten die insecten en dieren lokken. € 49,90 noordboek.nl/hl-books

In Nederland komen zo'n veertig wilde orchideeënsoorten voor, die vooral in de maand mei bloeien

GROEN
GESPOT

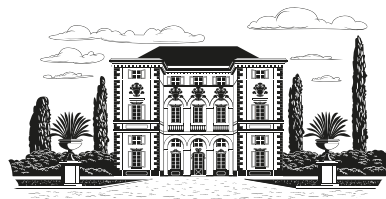
Boomdahlia

Dol op dahlia's? Dan is *Dahlia imperialis* een aanrader om uit te proberen. De knol kan in één seizoen uitgroeien tot een hoogte van twee tot wel vijf meter. In Midden-Amerika, waar hij inheems is, kan hij zelfs de tien meter bereiken. Vandaar zijn bijnaam: boomdahlia of reuzendahlia. De lange, stevige, bamboeachtige stengels dragen grote, frissgroene bladeren die lijken op die van de vlier. De grote enkele en soms halfgevulde bloemen bloeien, afhankelijk van de variëteit, roze, paars of wit. Plant de knol op een zonnige, beschutte plek in een vochtige maar goed doorlatende bodem of - beter nog - in een kas of serre. Onder meer verkrijgbaar bij nijssentuin.nl

An aerial photograph of Mainau Island, a lush green island in Lake Constance. The island is densely forested with tall evergreen trees and has several large, light-colored buildings, including a prominent one with a red roof. A winding path or road is visible through the trees. The surrounding water is a clear, light blue-green color, and the distant shoreline with more trees and buildings is visible under a clear sky.

TIP

Combineer een bezoek aan Mainau met een uitstapje naar Konstanz, een charmante stad direct aan de Bodensee. Slenter door de historische Altstadt met zijn smalle straatjes en kleurrijke gevels, bezoek de haven of strijk neer op een terras aan het water. Ook leuk: winkeltjes, musea en een boottocht over het meer.

Droomtuinen over de grens

Mainau: Bloemeneiland in de Bodensee

Op Mainau draait alles, hoe kan het ook anders, om bloemen.

Dit eiland in het Duitse deel van de Bodensee combineert uitbundige kleurrijke tuinen met eeuwenoude bomen en een rijke geschiedenis. Een plek waar natuur en cultuur elkaar versterken en waar elk seizoen zijn eigen charme heeft.

TEKST EN FOTO'S VERONIQUE HELMINK

Bloemeneiland Mainau is geen gewone tuinbestemming. Al varende vanuit Konstanz ontvouwt het eiland zich langzaam als een levend schilderij omringd door kabbelend water. Zodra je aanmeert en voet aan wal zet, word je omringd door een explosie van kleuren en geuren: van uitbundige bloembedden tot eeuwenoude, statige bomen. Wat het eiland bijzonder maakt, is niet alleen de overvloed aan bloemen, maar vooral de zorgvuldige manier waarop alles is ontworpen. Met oog voor geschiedenis, landschap en ecologie.

Schepping van een bloemenparadijs

De geschiedenis van Mainau voert terug tot de middeleeuwen, het eiland was toen eigendom van de Duitse Orde. In de negentiende eeuw verwierf groothertog Frederik I van Baden het eiland en hij startte met de aanleg van een landschappelijke tuin. Bomen en planten van over de hele wereld werden verscheept naar het eiland, waaronder zeldzame exotische soorten. Toch kwam de ware bloei pas met graaf Lennart

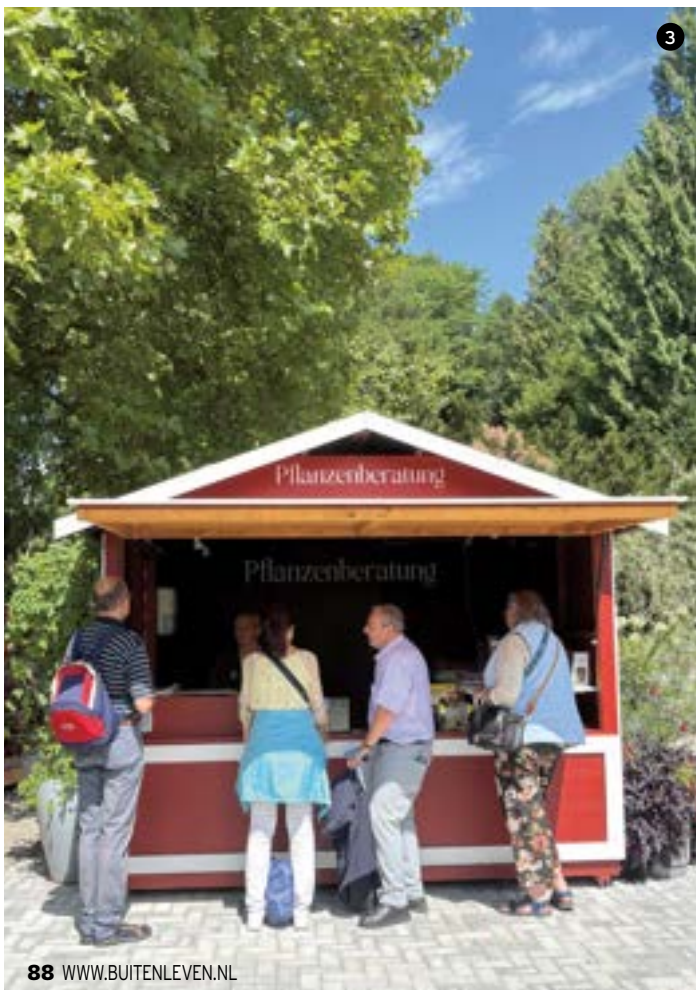

2

Bernadotte, een telg uit de Zweedse koninklijke familie. In 1932 nam hij het beheer van Mainau op zich en begon hij aan een levenslang project: het omvormen van het eiland tot een openbaar bloemenparadijs dat toegankelijk moest zijn voor iedereen. Bernadotte geloofde dat schoonheid een maatschappelijke verantwoordelijkheid is. Een gedachte die het fundament vormt van alles wat Mainau vandaag de dag nog steeds is. Om zijn werk veilig te stellen voor de toekomst, richtte hij in 1974 de Lennart Bernadotte Stiftung op, die tot op heden eigenaar en beheerder van het eiland is.

Zuidelijke flair

Wie Mainau bezoekt, ontdekt een landschap dat voortdurend in beweging is. Dankzij het milde microklimaat van de Bodensee kunnen hier planten groeien die elders in Duitsland niet zouden overleven. Palmen, citrusbomen en felgekleurde tropische planten geven het eiland een zuidelijke flair. Centraal ligt het barokke slot van de voormalige groothertogen, dat tegenwoordig dienstdoet als tentoonstellingsruimte en cultureel centrum. Het kasteel wordt omringd door glooiende grasvelden,

3

- 1 Er zijn meer dan een miljoen bloemen en ongeveer vijfduizend verschillende plantensoorten op het 45 hectare grote bloemeneiland Mainau.
- 2 Elk jaar worden er nieuwe bloemencomposities bedacht voor de borders.
- 3 Bezoekers kunnen advies inwinnen over hun eigen planten. Een (digitale) foto meenemen is gewenst.
- 4 De 'bloemenpauw' is een van de oudste installaties van het bloemeneiland.
- 5 Het barokke slot met aan de rechterzijde de kapel waar tegenwoordig huwelijken gesloten worden.
- 6 Bijna vijfhonderd verschillende soorten loof- en naaldbomen zijn op het eiland te bewonderen.

4

FOTO © INSEL MAINAU/PETER ALLGAIER

bloemperken en monumentale bomen, die samen een evenwichtige overgang vormen tussen de formele wereld van de architectuur en de levendige natuur eromheen. Een wandeling over het eiland voelt als een reis door verschillende klimaten, tuinstijlen en sferen: van een mediterrane palmentuin tot romantische rozenperken en van een exotisch vlinderhuis tot kleurrijke dahliaweides.

Seizoenbloeiërs

Mainau's bloemenprogramma is het hele jaar door zorgvuldig opgebouwd, met elk seizoen een andere hoofdrolspeler. In het vroege voorjaar bloeien sneeuwkllokjes, krokussen, narcissen en tulpen in golven over het eiland. De 700.000 bloembollen, waaronder bollen uit Holland, worden ieder jaar opnieuw met de hand geplant. De geuren en kleuren van hyacinten en sieruien voegen zich hier in april en mei bij, wat resulteert in een lentedaptijt dat zijn weerga niet kent. Naarmate de lente overgaat in de zomer, verschuift de aandacht naar eenjarige bloeiërs zoals petunia's, salvia, begonia's en geraniums, die in spectaculaire patronen over bloembedden worden verspreid. Hoogtepunt van de zomer is de Italiaanse rozentuin, een formele tuin met symmetrische paden en perken waar 7500 rozen bloeien in 397 verschillende soorten, waarvan sommige historische cultivars teruggaan tot de negentiende eeuw.

Praktische informatie

Bloemeneiland Mainau is te bezoeken via een brug vanaf het vasteland of per boot vanuit plaatsen als Meersburg en Konstanz. Het eiland is het hele jaar te bezoeken en er vinden gedurende het jaar diverse evenementen plaats.

Evenementen in 2026

- 20 maart - 10 mei 2026: orchideeëntentoonstelling in de Palmenkas
- 28 augustus 2026: verkiezing van de Mainau Dahliakoningin 2026
- 18 september - 18 oktober 2026: herfsttentoonstelling in de Palmenkas
- 17 november 2026 - begin januari 2027: kerst op Bloemeneiland Mainau

- 7 Een populaire bestemming op het bloemeneiland is het tropische vlinderhuis. Hier fladderen honderden vlinders vrij rond in een nagebootst regenwoud met tropische planten en watervallen.
- 8 De palmenkas met op de voorgrond de Italiaanse rozentuin waar bijna vierhonderd verschillende soorten bloeien.
- 9 De Italiaanse watertrap verbindt de mediterrane terrassen en het lager gelegen gedeelte met elkaar. De stijl is geïnspireerd op Italiaanse renaissancetuin en wordt visueel versterkt door zuilvormige cipressen.

In de nazomer en vroege herfst stelen de dahlia's de show. Op een helling aan de oostkant van het eiland bloeien vanaf augustus meer dan 12.000 dahlia's in zo'n 280 variëteiten. Van kleine pompons tot spectaculaire decoratieve vormen, in kleuren die variëren van roomwit tot donkerrood en bijna zwart. De dahliaweide is een levend palet dat met de dag verandert. Bezoekers kunnen jaarlijks tijdens hun bezoek hun favoriete bloem kiezen en stemmen op de 'Dahlia van het Jaar'. Een traditie die het publiek actief betreft bij de bloeiende dynamiek van het eiland.

Indrukwekkende bomen

Naast deze bloemrijke sensaties zijn er ook plekken waar het groen overweldigender is. De arboretumzone, in het zuidelijke deel van het eiland, herbergt een indrukwekkende collectie bomen van over de hele wereld. De mammoetboom, geplant in 1864, torent als een groene kathedraal boven het landschap uit en behoort tot de oudste exemplaren van Europa. Libanonceders, moeras-cypressen, tulpenbomen en Japanse esdoorns markeren de paden en bieden schaduw en stilte. Sommige bomen zijn geplant ter gelegenheid van vorstelijke bezoeken, wat het arboretum niet alleen tot een botanische, maar ook tot een historische wandeling maakt.

FOTO © INSEL MAINAU/PETER ALLGAIER

8

9

Levend voorbeeld

Duurzaamheid is een kernwaarde op Mainau, niet als modieus etiket maar als praktische noodzaak en filosofisch uitgangspunt. Chemische bestrijdingsmiddelen worden niet gebruikt, water wordt hergebruikt en biodiversiteit wordt actief gestimuleerd. Wilde bloemenweiden, insectenhôtels en natuurlijke paden vormen een integraal onderdeel van het tuinontwerp. De Lennart Bernadotte Stiftung ziet het eiland niet alleen als toeristische trekpleister, maar als levend voorbeeld van ecologisch bewust tuinbeheer. Naast bloemen en bomen is er ook ruimte voor kunst en cultuur. Het slot herbergt tentoonstellingen en op het eiland vinden regelmatig concerten, lezingen en festivals plaats. In deze combinatie van tuinkunst en cultuur, van plantenliefde en publieke ruimte, leeft de geest van Lennart Bernadotte voort: een aristocraat die de natuur niet zag als bezit, maar als iets wat gedeeld moet worden. Zijn nalatenschap maakt Mainau tot meer dan een tuinbestemming: het is een levensvisie in bloei. ♣

Selectie

BOEKEN | FILMS | TV | THEATER | MUZIEK | KUNST

TEKST MARGOT EGGENHUIZEN

ILLUSTRATIE IRIS DE MOUY

Rotterdams icoon

Het Rotterdamse art-nouveauwacht-huisje voor tramreizigers, sinds 1914 een icoon in de havenstad, is sinds dit voorjaar een kiosk voor stadswandelingen. Vanuit het gerestaureerde monumentale gebouwtje (let op de mooie details!) aan het Eendrachtsplein kun je op pad met een gids, maar ook zelf de stad verkennen met podwals en wandelboekjes. tramhuis.nl

Vogelhuis vol kunst

Voor de een zijn vogels een symbool van pure vrijheid en schoonheid, voor de ander voornamelijk een jachttrofee. Onze complexe relatie met vogels door de eeuwen heen wordt op een bijzondere manier belicht in de tentoonstelling *Birds* in het Mauritshuis in Den Haag. **T/m 7 juni 2026**, mauritshuis.nl

FOTO NATUURHISTORISCH MUSEUM ROTTERDAM

Tijdreizen met Clusius

De Hortus botanicus Leiden viert dit jaar de vijfde eeuw geboortedag van Carolus Clusius, het eerste hoofd van de hortus. Verwacht rondleidingen langs planten met een bijzondere geschiedenis, workshops, fotopresentaties én aandacht voor botanische 'tijdreizigers' als bollen, knollen en zaden. hortusleiden.nl

ILLUSTRATIE IRIS VAN DEN AKKER

BOEK: HET VLIERBOEK

Nog even en de vlier staat weer in bloei. Hét moment voor zelfgemaakte vlierbloesemsiroop. Maar ook op andere momenten in het jaar kun je de vlier toepassen in de keuken, huisapotheek of creatieve projecten, laat ontwerper en kunstenaar Natasja van der Meer zien in *Het vlierboek*. Met meer dan 70 recepten, tips en weetjes. € 25,99, lannoo.nl

FILM: H IS FOR HAWK

Na de onverwachte dood van haar vader zoekt Helen Macdonald een manier om hun gedeelde liefde voor de natuur levend te houden. Ze besluit om een havik te gaan trainen. Een mooi portret van een onconventionele methode als rouwverwerking, met hoofdrollen voor de natuur én Claire Foy, die we kennen van *The Crown*. Nu in de bios. thesearchers.be

BOEK: DE KAS AT HOME

's Ochtends geoogst, 's middags op je bord. Het is al 25 jaar de filosofie van sterrenrestaurant De Kas in Amsterdam, om te koken met wat er dit seizoen groeit in de restauranttuinen en in de kas. De meer dan 100 vegetarische recepten in dit nieuwe boek brengen de werkwijze van De Kas naar je eigen keuken. € 34,99, kosmosuitgevers.nl

Interview

“Je woonkamer is een ideale vogelkijkhut”

Hij ging over de hele wereld op zoek naar wilde dieren, maar kan dicht bij huis de das of de witvleugelstern net zo waarderen. Natuurgids Paul Cosijn bundelde zijn tips om deze en andere dieren te zien in het nieuwe boek *Wild spotten in Nederland*.

Wat hebben we nodig om wild te kunnen spotten in eigen land?

“Het gaat vooral om een aantal dingen doen en laten. Wat je meer kunt doen, is bijvoorbeeld proberen om vijf tot tien vogelgeluiden te herkennen. Het gekwaak van de eend, de merel met z’n luide, melodieuze toon, de tjiftjaf die zijn eigen naam roept. Als je dan iets hoort wat je niet kent, is dat meteen bijzonder. Voor mij was het herkennen van vogelgeluiden de route naar meer wild zien.”

En wat zouden we meer moeten laten?

“De interne verplichting die wij voelen om in beweging te zijn. Bewegen is natuurlijk fijn, maar om dieren te spotten

is het ook belangrijk om níet te bewegen. Je neemt dan de beweging van anderen beter waar. En door langer stil te staan, word je voor je omgeving een steen of boom. Je gaat meer natuurlijk gedrag vertonen, dat levert een grotere kans op om wild te spotten.”

Lukt het jou altijd om een bepaald dier te spotten?

“Het werkt natuurlijk niet zo dat als je naar een plek gaat, je sowieso een hermelijn ziet. Het is meer: bij honderd bezoeken heb je de meeste kans om een hermelijn te spotten. Als het niet zo makkelijk is om een dier te vinden, dan is het bijzonderder als je het wél ziet. Wanneer ik zelf op pad ga, sta ik open voor wat zich aandient. Dan heb je altijd een goede dag.”

Op welk dier heb je lang moeten wachten?

“Een das heeft even geduurd. Maar het bijzondere is: daarna dient hij zich vaker aan. Soms herken je het gedrag van een dier dat je gezien hebt sneller en kun je dat dier opeens veel beter onderscheiden. Daar zijn we van nature goed in, patroonherkenning.”

Zijn we het contact met de natuur niet een beetje kwijtgeraakt?

“Je kunt het gevoel voor de natuur kwijtraken. Maar wat ik in het boek ook zeg: het zit in ons, je hebt het al. Vaak helpt het om de stand die je in het dagelijks leven gebruikt – de ratio, het cognitieve – los te laten en bijvoorbeeld je zintuigen beter in te zetten.”

Is wild nog wel wild in ons zorgvuldig ingedeelde landschap?

“Min of meer al onze bossen beheren we in mijn ogen intensief. Natuurbeheer wordt hier vaak gekoppeld aan ingrijpen. Vanuit mijn ervaring met verre wildernissen weet ik dat we de natuur

in Nederland best wat meer met rust kunnen laten en wat dat kan opleveren. Dat gebeurt ook op sommige plekken, we hebben bijvoorbeeld zestig bosreservaten. De Hamert in Limburg is ook een bijzonder gebied. De oude waterloop heeft de ruimte gekregen en het bos heeft zich spontaan ontwikkeld. Nu profiteert de middelste bonte specht van dood hout en een goed ontwikkelde ondergroei.”

Kunnen we ook in onze eigen tuin wild spotten?

“Ja, je woonkamer kan een ideale vogelkijkhut zijn. De vogels voelen zich dan niet gestoord en je kunt uren bij dat uitzicht zitten. Sommige dieren zie je niet of nauwelijks in de natuur, maar wel in de tuin. Een egel bijvoorbeeld, of een Turkse tortel. Op de Veluwe ga je geen Turkse tortel vinden.”

Wild spotten in Nederland, geschreven door Paul Cosijn, is nu voor € 26,99 te koop in de (online) boekhandel. vonkuitgevers.nl

Selectie

BOEKEN | FILMS | TV | THEATER | MUZIEK | KUNST

FOTO JELLE VERHOEKS

Databollen

Drie drijvende lichtbollen in de vijver van het Utrechtse Griftpark, een project van biodesignstudio Nova Innova, zijn na zonsondergang mooi én nuttig. Micro-organismen in het water voorzien de bollen van stroom en vertalen zo de waterkwaliteit naar een lichtsymfonie. **T/m eind 2027**, livingwater.novainnova.com

Arty arboretum

Van **11 april t/m 7 juni 2026** ga je niet alleen voor het botanisch erfgoed naar het Bomenmuseum in Doorn, maar ook voor kunst. De meer dan vijftig figuratieve en abstracte beelden van de expo *Ode aan de Natuur* vind je tijdens de keramiek-route tussen bomen, bij vijvers, in de heidetuin en langs slingerende paden. odeaandenatuur.nl

FOTO CULTURESPAGES

Monet met muziek

Frankrijk staat dit jaar stil bij de honderd jaar geleden overleden impressionistische schilder Claude Monet. Duik op **14 mei 2026** zelf in Monets wereld tijdens het ligconcert in de Amsterdamse Fabrique des Lumières. Op de klanken van Ludovico Einaudi (gespeeld door Bernd van den Bos) zie je Monets tuinen en vijvers tot leven komen. abrique-lumieres.com

Beestachtig mooi

Keramiek gedecoreerd met zeedieren, vogelafbeeldingen op meubels, textiel met pauwveerpatronen: art nouveau en dieren vormden rond 1900 een gouden combi. Drents Museum De Buitenplaats in Eelde toont schatten uit deze periode onder de noemer *Beauty of the Beast*. Van **18 april t/m 20 september 2026**, dmdebuitenplaats.nl

FOTO JACOB VAN DEN BOSCH/DRENTS MUSEUM/RIJKSDIENST VOOR HET CULTUREEL ERFGOED

Mei is een geweldige maand om vogels te spotten. Vergroot je kansen – en spijker meteen je vogelkennis bij – tijdens een excursie in de Nationale Vogelweek, van **9 t/m 17 mei 2026**. vogelbescherming.nl/nationale-vogelweek

FOTO MIKOL TEZUKA/GABRIEL LEUNG

Mens ❤️ machine

Ambachten en hightech machines: gaan die twee een beetje samen? Op deze vraag geeft het TextielMuseum in Tilburg antwoord met de expo *Mens ❤️ Machine*. Je ontdekt hoe de afgelopen 25 jaar ontwerpers machines hebben uitgedaagd en andersom, om zo verblijvende nieuwe textielwerken te kunnen creëren. **T/m 27 september 2026**, textielmuseum.nl

Bloemenregen

Al meteen bij binnenkomst in de Kunsthal Rotterdam trekt een sprookjesachtige installatie van meer dan 100.000(!) aaneengeregen droogbloemen alle aandacht. Hier begint de expo *Flowers Forever*, een uitgebreid cultuurhistorisch overzicht van de bloem. Ook zeker zien: de virtuele tuin waarin zaden en bloemen groeien en bloeien. **T/m 30 augustus 2026**, kunsthal.nl

FOTO MIGUEL CHEVALIER - SEED N°11, 2016, ©/© HICTORIGHT AMSTERDAM 2026

WIN

Buitenleven mag 3x 2 entreekaarten voor Kunsthal Rotterdam weggeven! Ga vóór 21 mei 2026 naar buitenleven.nl/winnen en vul je gegevens in.

Het hart van locatietheaterfestival Karavaan (**22 t/m 31 mei 2026**) is het Alkmaarse Victoriepark, maar ook bijzondere buitenplekken rond de stad doen mee. Zo vormt de polder het decor van de voorstelling *Dit verdronken land*. karavaan.nl

FOTO ANOUK GRIFFIOEN

Zoek de verschillen

Kunstenaar Anouk Griffioen maakte een trip down memory lane: aan de hand van haar vaders fotoarchief zette ze woonomgevingen uit haar jeugd opnieuw op de foto. De veranderingen verwerkte ze in reusachtige houtskooltekeningen, onder het mom: nu is het er nog, morgen kan het weg zijn. **T/m 20 september 2026** in het Kröller-Müller Museum in Otterlo. krollermuller.nl

Geboren zanger

Ankie Lok is freelance journalist en redacteur. Ze heeft een stadstuintje in Rotterdam (40 m²), waar steeds meer vogelsoorten op afkomen. Hoe maak je daar een vogelrijk en biodivers plekje van? Daarover houdt ze dit tuinjournaal bij.

De merel laat bij uitstek het geluid van de lente horen. Hopelijk vinden merelman en -vrouw weer een plekje om te broeden, nu verderop de braamstruiken zijn gerooid.

TEKST ANKIE LOK

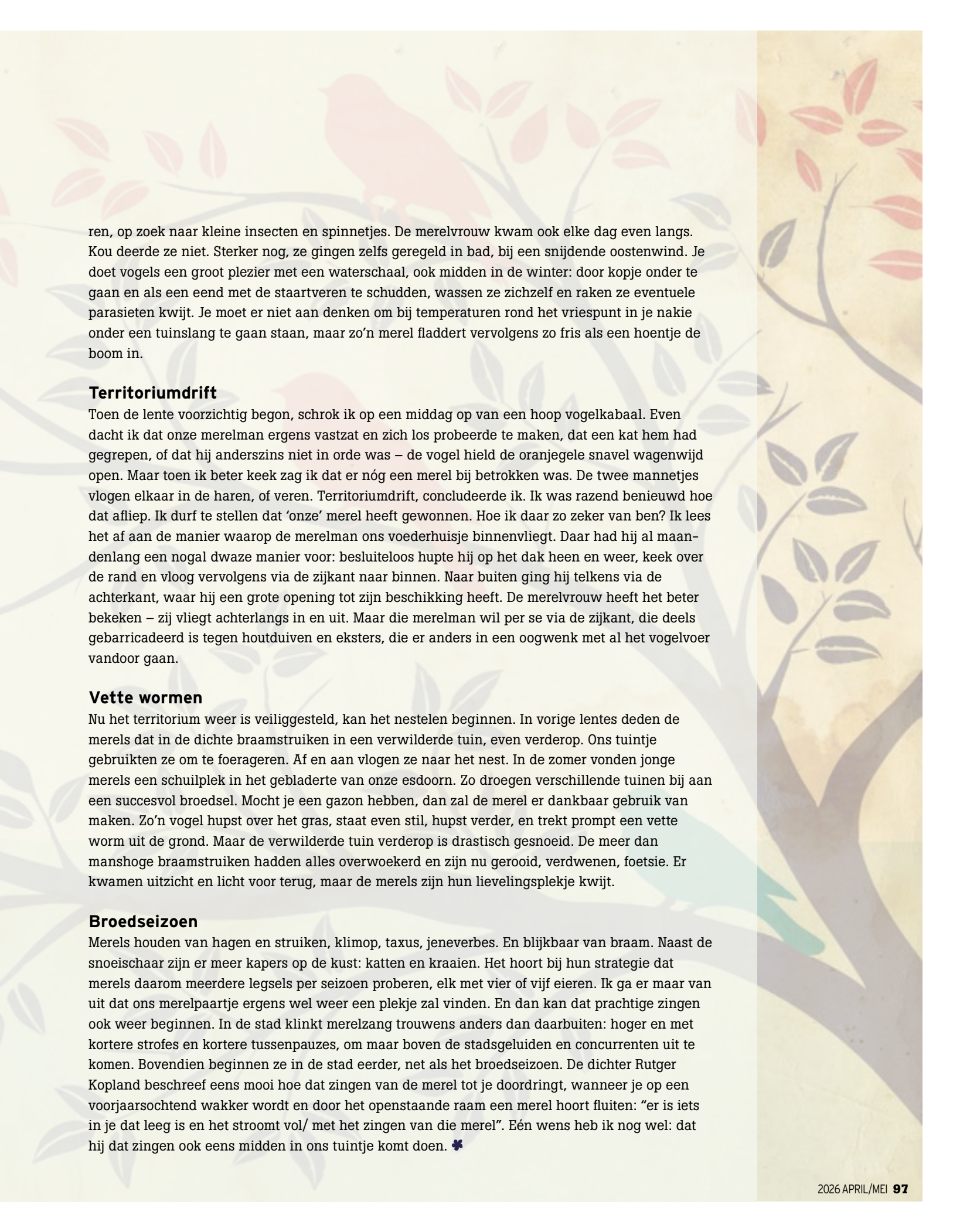
Je kunt er kort of lang over nadenken, je kunt wikken en wegen, maar uiteindelijk is er geen twijfel mogelijk. De allermooiste zanger van het land, dat is de merel. Hoe dat geluid klinkt? Het is melodieus, maar nooit hetzelfde. Neurie het maar eens na – dat lukt je niet (net als bij de roodborst trouwens). Het is helder en vol, en incidenteel een beetje schor, alsof hij er zelf ook een brok van in de keel krijgt. En hij zingt vaak aan de zomen van de dag, wanneer onze zintuigen des te ontvankelijker zijn, in de ochtend- en avondschemering. Zo zetten ooit ook luisteraars van het radioprogramma *Vroege Vogels* de merel op nummer één, eerst in een verkiezing van mooiste vogelzang en later zelfs in een top 40 van natuurgeluiden. Onder andere de nachtegaal en de branding moesten het afleggen tegen die verder zo doodgewone vogel. Het mannetje is zwart, het vrouwtje bruin, meer valt er eigenlijk niet over te zeggen. Het mannetje heeft een oranjegele snavel, als een soort wimpel bij dat verder zo stemmige pak. Rond het oog zit een ringetje in datzelfde oranjegeel. Meer kleur zit er niet aan het hele beestje. Maar als hij zijn snavel opendoet, dan weet je: die merel moet wel iets begrepen hebben van het leven.

Uitkijkpost

Het was waarschijnlijk daarom dat ik zei, toen we ons huis met stadstuintje betrokken: “Ik hoop dat we een merel in de tuin krijgen.” Ik vind het nu een onnozele uitspraak, maar wat wil je – ik had twintig jaar ‘boven’ gewoond, in appartementjes met hooguit een balkon, dus ik wist helemaal niks meer van tuinvogels. We waren nog maar net verhuisd, of er zat al eentje op het tuinhek. Dat hoge hek is een favoriete uitkijkpost gebleken. Vooral aan de zijkant, bijna in de hoek – daar kan zo’n mannetjesmerel langdurig blijven zitten, het kopje telkens in een iets andere stand. Als je er een beetje op let, leer je vanzelf de vogels in je tuin kennen – welke soorten er voorkomen, en daarbinnen soms zelfs de individuen. Vrienden van ons in een Gelders dorp hadden het over ene Joop, een merel die bij hen in alle vroegte door de schoorsteen kwinkelerde. Dat zal wel, dacht ik toen nog. Maar ik leerde wel degelijk ook mijn eigen merels kennen. De eerste noemde ik Max. Hij mocht graag op het hek met zijn vleugels zitten te schudden – alsof hij de poes, meters lager, probeerde uit te dagen. Na een tijdje kreeg hij een witte plek in zijn verenkleed en nog weer later was zijn ene pootje verstrikt geraakt in een gekleurd touwtje. Niet lang daarna verdween hij, voorgoed.

In bad

Inmiddels zijn we alweer een paar merels verder. Afgelopen winter, verlost van het ouderschap, had het huidige mannetje ruimschoots de tijd om voor zichzelf te zorgen. Dagelijks bezocht hij ons voederhuisje. Hij hipte over de grond en pikte in de borders, tussen de blade-

ren, op zoek naar kleine insecten en spinnetjes. De merelvrouw kwam ook elke dag even langs. Kou deerde ze niet. Sterker nog, ze gingen zelfs geregeld in bad, bij een snijdende oostenwind. Je doet vogels een groot plezier met een waterschaal, ook midden in de winter: door kopje onder te gaan en als een eend met de staartveren te schudden, wassen ze zichzelf en raken ze eventuele parasieten kwijt. Je moet er niet aan denken om bij temperaturen rond het vriespunt in je nakie onder een tuinslang te gaan staan, maar zo'n merel fladdert vervolgens zo fris als een hoentje de boom in.

Territoriumdrift

Toen de lente voorzichtig begon, schrok ik op een middag op van een hoop vogelkabaal. Even dacht ik dat onze merelman ergens vastzat en zich los probeerde te maken, dat een kat hem had gegrepen, of dat hij anderszins niet in orde was – de vogel hield de oranjegele snavel wagenwijd open. Maar toen ik beter keek zag ik dat er nóg een merel bij betrokken was. De twee mannetjes vlogen elkaar in de haren, of veren. Territoriumdrift, concludeerde ik. Ik was razend benieuwd hoe dat afliep. Ik durf te stellen dat 'onze' merel heeft gewonnen. Hoe ik daar zo zeker van ben? Ik lees het af aan de manier waarop de merelman ons voederhuisje binnenvliegt. Daar had hij al maandenlang een nogal dwaze manier voor: besluiteloos hupte hij op het dak heen en weer, keek over de rand en vloog vervolgens via de zijkant naar binnen. Naar buiten ging hij telkens via de achterkant, waar hij een grote opening tot zijn beschikking heeft. De merelvrouw heeft het beter bekeken – zij vliegt achterlangs in en uit. Maar die merelman wil per se via de zijkant, die deels gebarricadeerd is tegen houtduiven en eksters, die er anders in een oogwenk met al het vogelvoer vandoor gaan.

Vette wormen

Nu het territorium weer is veiliggesteld, kan het nestelen beginnen. In vorige lentes deden de merels dat in de dichte braamstruiken in een verwilderde tuin, even verderop. Ons tuintje gebruikten ze om te foerageren. Af en aan vlogen ze naar het nest. In de zomer vonden jonge merels een schuilplek in het gebladerte van onze esdoorn. Zo droegen verschillende tuinen bij aan een succesvol broedsel. Mocht je een gazon hebben, dan zal de merel er dankbaar gebruik van maken. Zo'n vogel hupst over het gras, staat even stil, hupst verder, en trekt prompt een vette worm uit de grond. Maar de verwilderde tuin verderop is drastisch gesnoeid. De meer dan manshoge braamstruiken hadden alles overwoekerd en zijn nu gerooid, verdwenen, foetsie. Er kwamen uitzicht en licht voor terug, maar de merels zijn hun lievelingsplekje kwijt.

Broedseizoen

Merels houden van hagen en struiken, klimop, taxus, jeneverbes. En blijkbaar van braam. Naast de snoeischaar zijn er meer kapers op de kust: katten en kraaien. Het hoort bij hun strategie dat merels daarom meerdere legsels per seizoen proberen, elk met vier of vijf eieren. Ik ga er maar van uit dat ons merelpaartje ergens wel weer een plekje zal vinden. En dan kan dat prachtige zingen ook weer beginnen. In de stad klinkt merelzang trouwens anders dan daarbuiten: hoger en met kortere strofes en kortere tussenpauzes, om maar boven de stadsgeluiden en concurrenten uit te komen. Bovendien beginnen ze in de stad eerder, net als het broedseizoen. De dichter Rutger Kopland beschreef eens mooi hoe dat zingen van de merel tot je doordringt, wanneer je op een voorjaarsochtend wakker wordt en door het openstaande raam een merel hoort fluiten: "er is iets in je dat leeg is en het stroomt vol/ met het zingen van die merel". Eén wens heb ik nog wel: dat hij dat zingen ook eens midden in ons tuintje komt doen. ✿

Volgende keer in *Buitenleven*

- Mediterraanse droomtuin in Engeland
- Zo maak je de mooiste natuurfoto's
- In de spotlight: vlambloem
- Prachtige botanische prints van Ellen Rikken
- Een kijkje bij de tuinen van landgoed Velhorst
- Van dichtbij: bijen

Geen nummer meer missen? Neem dan een abonnement
vanaf € 7,95 per maand via buitenleven.nl/abonneer

Colofon

REDACTIE

Hoofredactie Roos Franssen **Eindredactie** Evelien Boutsen **Redactie** Evelien Boutsen, Roos Franssen
Online Roos Franssen, Evelien Boutsen **E-mail redactie** redactie@buitenleven.nl **Vormgeving** Angela van Eck, Marjanne Gielen, Fleur Heitling **Directeur Uitgever** Stephan Schroeders **PR & Marketing** Sandra de Rouw, marketing@bcm.nl **Druk** PreVision, Eindhoven
Distributie Betapress (Nederland) & AMP (België)

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Tekst Gemma van den Boog, Esther Derks, Kirsten Dorrestijn, Margot Eggenhuizen, Mirjam Enzerink, Margriet de Groot, Veronique Helmink, Modeste Herwig, Ankie Lok
Beeld Trui Heinhuis, Modeste Herwig, AdobeStock, Sietske de Vries
Coverfoto Sietske de Vries
Inzet AdobeStock

ABONNEMENTSPRIJZEN

Buitenleven verschijnt 8 keer per jaar plus 1 special. Een los nummer kost € 11,95. Of sluit een jaarabonnement af: Magazine + Online € 112,50, Magazine € 102,50, Online € 87,49. Magazineabonnees buiten Nederland krijgen portokosten doorberekend. Kijk voor actuele acties op Buitenleven.nl. Voor adreswijzigingen, vragen over betalingen en bezorging kun je contact opnemen met BCM abonnementenservice: abonnement@bcm.nl of 085 7600237 (lokaal tarief), dinsdag en vrijdag van 08.30–12.30 uur.

ABONNEMENT AFSLUITEN

Je kunt abonnee worden via buitenleven.nl/abonneren. Abonnementen kunnen twee maanden voor het einde van de abonnementsperiode worden opgezegd. Ga naar buitenleven.nl/klantenservice voor meer informatie.

ADVERTENTIES

Media accountmanager Henk Hoekman, 06 23906236, henk.hoekman@bcm.nl
Sales support Mirjam Schoenmakers, 040 8447664, support@bcm.nl

COPYRIGHT

De uitgever kan op generlei wijze aansprakelijk worden gesteld voor eventueel geleden schade door vermeldingen in het blad. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

BCM MEDIA
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven

Dé gezellige markt
voor
TUIN en BUITENLEVEN

ZOMEREN.be

Merksplas Kolonie 25 en 26 april 2026

**Diverse standen, gratis animatie
en overheerlijke hapjes**

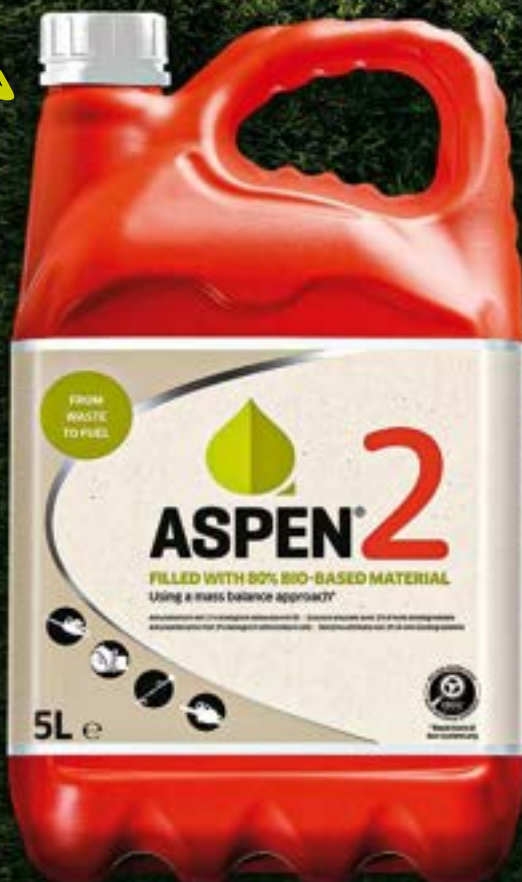

Inkom €8 | <18 jaar gratis

Doorlopend geopend:
zaterdag: 12u - 18u (catering tot 20u)
zondag: 10u - 18u

ASPEN BENZINE VOOR IN JE TUINMACHINE

Nu zelfs
tot wel 80%
biobased!

Dan start 'ie
altijd én werk
je schoon

